

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**FUTBOL LİGLERİNDE TAKIMLARIN BELİRLİ
HAFTALARDAKİ PERFORMANSLARININ LİGDEN DÜŞME
VE ÇIKMAYA ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Kerem Ali TORUNLER

Danışman
Doç. Dr. Egemen ERMİŞ

SAMSUN
2024

**T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ANTRENÖRLÜK EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**FUTBOL LİGLERİNDE TAKIMLARIN BELİRLİ
HAFTALARDAKİ PERFORMANSLARININ LİGDEN DÜŞME
VE ÇIKMAYA ETKİSİ**

Yüksek Lisans Tezi

Kerem Ali TORUNLER

Danışman
Doç. Dr. Egemen ERMİŞ

SAMSUN
2024

TEZ KABUL VE ONAYI

Kerem Ali TORUNLER tarafından, **Doç. Dr. Egemen ERMİŞ** danışmanlığında hazırlanan “**FUTBOL LİGLERİNDE TAKIMLARIN BELİRLİ HAFTALARDAKİ PERFORMANSLARININ LİGDEN DÜŞME VE ÇIKMAYA ETKİSİ**” başlıklı bu çalışma, jürimiz tarafından 05.08.2024 Tarihinde yapılan sınav sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	Unvanı Adı Soyadı Üniversitesi Ana Bilim/Ana Sanat Dalı	Sonuç
Başkan	Prof. Dr. Necati Alp ERİLLİ Cumhuriyet Üniversitesi İstatistik Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Egemen ERMİŞ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Antrenörlük Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret
Üye	Doç. Dr. Ali Kerim YILMAZ Ondokuz Mayıs Üniversitesi Spor Yöneticiliği Ana Bilim Dalı	☒ Kabul ☐ Ret

Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen ve yukarıda adları yazılı jüri üyeleri tarafından uygun görülmüştür.

Prof. Dr. Ahmet TABAK
Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI

Hazırladığım Yüksek Lisans tezinin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin Kaynaklar'da gösterilenlerden oluştuğunu, her unsurun enstitü yazım kılavuzuna uygun yazıldığını ve TÜBİTAK Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Yönetmeliği'nin 3. bölüm 9. maddesinde belirtilen durumlara aykırı davranılmadığını taahhüt ve beyan ederim.

Etik Kurul Gerekli mi?

Evet (Gerekli ise ekler kısmına ekleyiniz)

Hayır

15 / 06 / 2024
Kerem Ali
TORUNLER

TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI

Tez Başlığı: FUTBOL LİGLERİNDE TAKIMLARIN BELİRLİ HAFTALARDAKİ PERFORMANSLARININ LİGDEN DÜŞME VE ÇIKMAYA ETKİSİ

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışması için şahsım tarafından 20/06/2024 tarihinde intihal tespit programından alınmış olan özgünlük raporu sonucunda;

Benzerlik oranı : %17 Çıkmıştır.

Tek kaynak oranı : %3 Çıkmıştır.

20 / 06 / 2024
Doç. Dr. Egemen ERMİŞ

ÖZET

FUTBOL LİGLERİNDE TAKIMLARIN BELİRLİ HAFTALARDAKİ PERFORMANSLARININ LİGDEN DÜŞME VE ÇIKMAYA ETKİSİ

Kerem Ali TORUNLER
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Antrenörlük Eğitimi Ana Bilim Dalı
Yüksek Lisans, Temmuz/2024
Danışman: Doç. Dr. Egemen ERMIŞ

Futbol ligleri hakkında düşme ve çıkmaya etki eden faktörler için literatürde çok az çalışmaya rastlanmıştır. Bu çalışmada ligde üst ve alt sıralardaki takımların ligin ilk haftalarında belli olup daha sonraki haftalarda değişmediği ihtimali ve mevcut ligin ara transfer dönemi gibi büyük bir etkenin ligde oluşan takımların sıralamalarına olumlu veya olumsuz sonuçlarının ligin üst sıralarını ve alt sıralarını nasıl etkilediğini görmeyi amaçlamaktayız.

Araştırmamızda 10 farklı ülkenin futbolda 1. ve 2. liglerinin belirli haftalarını (5. hafta, 10. hafta, 15. hafta ve 2. devrenin ilk haftası) ilk 4 ve son 4 sırada bitiren takımların, sezon sonundaki sıralamalarda ilk 4'te ve son 4'te yer alma istatistikleri araştırılmıştır. Uygulamada kullanılan veriler 2003-04 sezonundan 2022-23 sezonuna kadar 20 yıllık bir dönemi kapsamaktadır. Çalışma verileri 2 aşama için değerlendirilmiştir: Sezonu ilk 4 sırada bitiren takımların Şampiyonluk ve Avrupa kupalarına katılma olasılıklarının belirlenmesi (2. Lig takımlarının ise bir üst lige çıkma olasılıklarının belirlenmesi) ve sezonu son 4 sırada bitiren takımların ligden düşme olasılıklarının belirlenmesi. Uygulamada Ki-kare analizi, Varyans Analizi (ANOVA), Spearman sıra korelasyonu test istatistikleri kullanılmıştır. Analizlerde SPSS.25 (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılmış ve tüm analizlerde güven düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

Çalışmamız sonucunda ligde son hafta oluşacak ilk ve son 4 sırada bulunacak takımların belirlenen haftalar arasında oranın en yüksek olduğu ligin 2. yarısının ilk haftası olarak gözlenmektedir. Bu sebeple sıralamaya etki edecek ekonomik yönetim, gelecek yıllar ile alakalı planlamalar, sezon öncesi antrenmanların ve yapılanmanın akıllıca yapılması, anlık popülerlik yerine gelecek vadeli transferler, teknik ekip ve projeler futbol kulüplerini başarıya taşıyacağı düşünülmektedir. Sezon öncesi antrenman programında doğru ve zamanında yapılan çalışmalarla birlikte doğru zamanda yapılan transferlerinde etkisi olmaktadır. Bunları göz önüne alarak kulüp yönetimlerinin başarı için zaman olgusunu iyi kontrol etmeleri önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Futbol, Futbol Ligleri, Futbolda Oyuncu Transferi

ABSTRACT

THE EFFECTS OF THE PERFORMANCES OF TEAMS IN CERTAIN WEEKS ON RELEGATION AND PROMOTION FROM THE LEAGUE

Kerem Ali TORUNLER
Ondokuz Mayıs University
Institute of Graduate Studies
Department of Coaching Training
Master, July/2024
Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Egemen ERMIŞ

There are few studies in literature on the factors affecting relegation and promotion in football leagues. This study aims to find out how the possibility that the teams in the upper and lower ranks of the league are determined in the first weeks of the league and do not change in the following weeks and also a major factor such as the intermediate transfer period.

Our study analysed the statistics of whether the teams that finished in the first four and last four places in certain weeks (week 5, week 10, week 15 and the first week of the second half) of the 1st and 2nd football leagues of 10 different. The data used covers a 20-year period starting from the 2003-04 season until the 2022-23 season. The study data were evaluated in two stages: Determination of the probability of the teams that finished the season in the first 4 places to participate in the Championship and European cups (determination of the probability of the 2nd League teams to be promoted to a higher league). Chi-square analysis, Analysis of Variance (ANOVA), Spearman rank correlation test statistics were used in the application. SPSS.25 software was used in analyses and confidence level was taken as 0,05 in all analyses.

As a result, it can be seen that the teams that will be in the first and last four places of the league is mostly determined in the first week of the second half. Therefore, it is thought that economic management, planning for the coming years, smart pre-season training and structuring, transfer for the future instead of instant popularity, which will all affect the ranking, will carry football clubs to success. It is recommended for club managements to control time well for success.

Keywords: Football, Football Leagues, Player Transfer in Football

ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimim boyunca kapısını her çaldığımda yardımlarını benden esirgemeyen, bilgi ve tecrübesiyle bana yol gösteren değerli danışmanım Doç. Dr. Egemen ERMİŞ'e, bilgi ve donanımıyla, tüm yazımım boyunca yardımcı olan Prof. Dr. Necati Alp ERİLLİ'ye, yardımlarından dolayı Öğr. Gör. Dr. Aydan ERMİŞ'e, futbolda analize olan ilginin artış sebebi olan ve Lisans ve Yüksek Lisans eğitimim boyunca tüm bilgileriyle bana yol gösteren Prof. Dr. Özgür BOSTANCI'ya teşekkürlerimi sunarım.

Kendimi bildim bileli tüm varlığı ile her daim arkamda olan, eğitim sürecimde desteklerini benden esirgemeyen, her sıkıştığım da bana hayat tecrübesiyle yol gösteren öncelikle annem Hacer Deniz olmak üzere tüm aileme, arkadaşlarıma ve hocalarıma sonsuz teşekkür ederim.

Kerem Ali TORUNLER

İÇİNDEKİLER

TEZ KABUL VE ONAYI	iii
BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK BEYANI	iv
TEZ ÇALIŞMASI ÖZGÜNLÜK RAPORU BEYANI	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
ÖN SÖZ VE TEŞEKKÜR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
TABLolar DİZİNİ	xi
1.GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	6
2.1. Futbol Oyun Kimliği	6
2.2. Futbol Tarihçesi ve Gelişimi	6
2.3. Avrupa'nın Büyük Futbol Ligleri.....	6
2.4. Endüstriyel Futbol	6
2.5. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA).....	8
2.6. Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA)	9
2.7. Futbol Ligleri.....	10
3. MATERYAL VE METOD	30
3.1. Araştırma Modeli	30
3.2. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları	30
3.3. Verilerin Toplanması.....	30
3.4. Araştırmanın Örnekleme.....	30
3.5. Verilerin Analizi.....	30
4. BULGULAR	31
5. TARTIŞMA	38
6. SONUÇ VE ÖNERİLER	42
KAYNAKÇA	46
EKLER	50
ÖZ GEÇMİŞ	51

SİMGELER VE KISALTMALAR

UEFA	: Avrupa Futbol Federasyonları Birliği
FIFA	: Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği
EFL	: İngiltere Futbol Ligi
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
DFV	: Doğu Almanya Futbol Federasyonu
DFB	: Almanya Futbol Federasyonu
LFP	: Profesyonel Futbol Ligi
KNVB	: Kraliyet Hollanda Futbol Federasyonu
2Y	: 2. Yarı 1. Haftası

ŞEKİLLER DİZİNİ

- Şekil 4.1. Sezon Sonunda İlk 4 İçinde Yer Alan Takımların Belirli Haftalardaki İlk 4 İçinde Bulunma Olasılıklarına Göre Grafikleri 35
- Şekil 4.2. Sezon Sonunda Son 4 İçinde Yer Alan Takımların Belirli Haftalardaki Son 4 İçinde Bulunma Olasılıklarına Göre Grafikleri..... 36
- Şekil 4.3. Ülkelerin İlk 4 ve Son 4 Hafta Sıralamalarının Haftalara Göre Karşılaştırılmasına Göre Grafikleri 37

TABLolar DİZİNİ

Tablo 4.1. Sezon sonunda ilk 4 içinde yer alan takımların belirli haftalardaki ilk 4 içinde bulunma olasılıkları	31
Tablo 4.2. Sezon sonunda son 4 içinde yer alan takımların belirli haftalardaki son 4 içinde bulunma olasılıkları	32
Tablo 4.3. Ligin ilk 4 sırasının haftalara göre etkileşimi	33
Tablo 4.4. Ligin son 4 sırasının haftalara göre etkileşimi.....	34
Tablo 4.5. Ülkelerin ilk 4 ve son 4 hafta sıralamalarının haftalara göre karşılaştırılması.....	34
Tablo 4.6. Üst seviye -Alt Seviye liglere göre istatistiksel karşılaştırma ve test sonuçları	35

1.GİRİŞ

Günümüzde futbol, yüzbinlerce çalışanı ve milyonlarca taraftarıyla her geçen gün büyüyen dev bir sektör haline geldi. Fransız Stratejik ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü Direktörü Pascal Boniface, "Hiç kimse futbolun stratejik önemini inkar edemez" dedi. Futbol dünyanın en büyük uluslararası olaylarından biridir. "Dünya demokrasi ve piyasa ekonomisinden daha fazlasıdır ve sınır tanımaz" şeklindeki açıklaması futbola olan ilgisini açıklıyor. Dolayısıyla dikkatli incelendiğinde sporun, özellikle de futbolun yapısının toplumla bağlantılı olduğu, siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişmelere bağlı olduğu görülmektedir. Bugün yukarıda da belirttiğimiz gibi İngiltere'de futbol olgusunun resmen ortaya çıktığı ve 1888 yılında spor kulüplerinin birleşmesiyle profesyonel bir futbol ligi kurulduğu görülmektedir. Daha sonra uluslararası iş birliğini artırmak amacıyla "Uluslararası Futbol Federasyonu'nun (FIFA)" kurulması ve 1952 yılında Avrupa'da "Avrupa Futbol Birliği'nin (UEFA)" kurulması futbolu büyüttü. Türkiye'de meslek örgütünün oluşumunun Osmanlı Devleti'nin son döneminde gelişmeye başladığı, devletin kurulmasından sonra gelişmenin daha hızlı olacağı ve bugünkü meslek örgütünün oluşmasına yol açacağı görülmektedir (Devecioğlu vd., 2013).

Dünya tarihindeki gelişim sürecinde birçok spor dalı insanları etkilemiş olsa da, futbol kadar popüler olan başka bir branş bulunmamaktadır. Futbolun bu kadar popüler hale gelmesi hem kulüpler hem de sporcular üzerinde başarı baskısını artırabilir. Bu popülerlik sonucunda futbol, günümüzde sadece bir spor değil, aynı zamanda büyük bir endüstri haline gelmiştir. Bu endüstrinin merkezinde başarı yer almaktadır. Üst düzey futbolda sporculardan yüksek performans beklemek, profesyonel futbolun ayrılmaz bir gerçeğidir (Karaman, 2022).

21. asır itibariyle 250 milyondan fazla sporcu ile oynanmakta olan futbol, yeryüzündeki en çok tercih edilen ve bilinen spordur. Kelime anlamı İngilizce olan ve ayak topu anlamını taşıyan 'football' kelimesinden gelmektedir. İnsanoğlunun 'top' ile oyun oynamasının geçmişi çok eskilere dayanmaktadır. Mısır'da mezarlardaki duvar çizimlerinde ayakları ile top oynayan çizimlere denk gelinmiştir. Bu zamandan günümüze ulaşan 7,5 cm çapında deri veya keten malzemesinden yapılmış futbol topları 2500 yıl kadar öncesinden günümüze kadar ulaşmayı başarmış ve bazı müzelerde sergilenmektedir. Futbol tarih süresince neredeyse bütün medeniyetlerde

aynı şekilde ortaya çıktıktan sonra bugünkü haline en yakın şeklini 17. Yüzyılda İngiltere’de almıştır (URL-23, 2024).

Şu anda içinde bulunduğumuz çağda, internet ve görsel ile yazılı medya gibi iletişim araçlarındaki gelişmeler sayesinde toplumların futbola olan ilgisi giderek artmış ve neredeyse tüm insanlığı etkileyen futbol, dünyanın ortak sporu haline gelmiştir. İletişim ve bilgi teknolojilerindeki ilerlemelerle ortaya çıkan dijitalleşme, insanların alışkanlıklarını değiştirirken, futbol da bu değişimden nasibini almıştır. Teknolojideki ilerlemeler, futbolun çeşitli alanlarında kendini göstermiştir. Dijitalleşme ile; futbolun oynandığı sahalarda, antrenman merkezleri ve kullanılan futbol ekipmanları yenilenmiş ve modern ihtiyaçlara uygun bir değişim yaşanmıştır. Futbolun dijitalleşme sürecinde; medya, futbol kulüpleri, taraftarlar, hakemler, teknik direktörler ve oyuncular, Web 2.0’ın sunduğu sosyal medya araçlarıyla birlikte alışkanlıklarını değiştirerek önemli bir dönüşüm geçirmişlerdir (Çırak, 2020).

Lig sistemi, farklı spor branşlarında uygulanan bir hiyerarşi biçimi olarak adlandırılmaktadır. Çoğu lig sistemi değişen seviyelerdeki liglerden oluşmakta, bu liglerde bulunan takımlar belirli kriterlere göre bulunduğu ligin bir alt ligine düşmekte veya bir üst ligine çıkmak için mücadele etmektedir (URL-1, 2024).

Oyunculara ödenek sağlanması, o yıllarda sayıları kısıtlı olan yetenekli futbolcuları takımların kadrolarına katmak için büyük bir rekabet yaratmakta ve kulüplerin masraflarını büyük oranda yükselişe geçiren bu ani maliyet artışı, müsabakaların daha fazla seyirci önünde her hafta sonu organize edilmiş bir şekilde oynanmasını bir mecburiyet haline getirmekteydi. *Aston Villa, Derby County, Notts County, Stoke, West Bromwich Albion, Wolverhampton Wanderers, Accrington, Blackburn Rovers, Bolton Wanderers, Burnley, Everton ile Preston North End* gelirlerini yükseltmenin seçeneklerini bulmak üzere Nisan 1888’de bir araya gelmişler ve farklı fikirlerin ortaya atıldığı toplantılar sonucunda bu birliktelikten Eylül 1888’de Dünyadaki ilk futbol liginin oluşturulması sonucu çıkmıştır. Bundan böyle, Futbol Liginin oluşturulan 12 takımdan her birisinin, biri kendi, diğeri ise rakip takımın sahasında oynayacağı müsabakalar devresi olan bir lig içerisinde hafta sonları oynanacaktı (URL-24, 2010).

Müsabaka sonucunda galibiyet alan takım 3 puan kazanırken, kaybeden takım ise puan almaz. Maç sonucu beraberlik ile sonuçlanırsa her iki takıma da 1 puan

verilmektedir. Sezon içerisindeki lig sıralaması elde edilen puanlara göre belirlenmektedir. Sıralama gerçekleşirken ilk bakılan kriter puandır. Takımların puanlarında bir eşitlik söz konusu ise takımlar arasındaki atılan, yenilen gol gibi averaj olarak adlandırılan rakamlara bakılmaktadır. Ligi sıralama olarak 1. bitiren takım şampiyon olurken, ligin en alt sırasındaki 3 takım bir alt lige düşmektedir. Alt ligden üst lige çıkmaya hak kazanan 3 takım ise lige katılım sağlar (URL-2, 2024)

Futbolda maç analizi ile alakalı birden fazla çalışma yapılmıştır. Her geçen gün değişen futbolun daha değişmeye müsait ve hızlı alanlarda oynanan bir oyun haline gelmesi sebebiyle, takımın ve oyuncuların performanslarını daha iyiye gitmesi için taktik ve teknik analizlerin daha çok incelenmesini önemli hale getirmiştir. Bu tür incelemeler somut, başarılı şekilde görseller ile anlatılmış istatistiksel verilere dayanmalı, sürekli ve en güncel ihtiyaçları da karşılayacak biçimde olmalıdır (Tokul, 2022).

Futbol, kendi iç yapısındaki iletişim sistemi ve diliyle uyumlu olarak, yanında bir dizi mekanizma ve kurumu da getirmiştir. Futbolun dünya çapında önemli bir konum elde etmesini sağlayan bu spor, insanlara sadece bir oyun sunmaktan fazlasını sunar; eğlence, güç, iktidar, üzüntü, sevinç, ulusal gurur ve en önemlisi, kendilerini bulabilecekleri bir dünyanın anahtarını sağlar. Futbol, sadece bireylerin kimliklerini oluşturmasına yardımcı olmakla kalmaz, aynı zamanda farklı sosyal kimliklerin karşılaşmasına ve birbirlerinden etkilenmesine de zemin hazırlar (Öntürk vd., 2019).

Gerçekleştirilen oyuncu transferlerini incelediğimizde transferlerin zorunlu bir sebepten kaynaklandığını, seyirci ve diğer gelirleri yükseltmeyi amaçladığını, gelecek için bir yatırım aracı niteliğinde değerlendirildiğini gözlemlemekteyiz. Her üç durumda da transferin asıl hedefinin sportif anlamda başarılı olmak olduğunu söylememiz gerekmektedir. *Real Madrid, Manchester United, Milan* gibi üst düzeyde olan takımlarda transferler aynı zamanda mali bir başarı da hedeflemektedir. Özellikle bütçe gelirlerinin yükseltilmesi ve dünyanın her yerinde merchandise gelirlerinin artırılmasında, yapılan transferler büyük ölçüde önem taşımaktadır. Sportif açıdan başarılı sayılan her bir transferi takımın mali açıdan da başarıya uzanmasına önemli oranda katkı sağlamaktadır. Fakat mali açıdan başarılı kabul edilen her transferin (ucuz transfer), sportif anlamda başarılı olmama ihtimali yüksektir. Transferi fayda maliyet karşılaştırmasını inceleyerek ele alan birçok takım asıl amacı, ucuza getirilen oyuncunun (mali veya sportif hedeften sapmalar arttıkça), uzaklaşılan amaçlara dikkat

edildiğinde ne boyutta pahalıya geldiğini görebilir. Fakat bu noktada istatistiksel genel bir yorum yapmak ve sonuç çıkartmak her zaman doğru olmayabilir. Ciddi anlamda sıkı gözlem ve takip edilmiş bir futbolcuyu, gerekli olduğu doğru yer ve zaman diliminde transfer edebilen takımlar, üst düzey başarıları da yakalayabilmektedirler (URL-25, 2023).

Futbol kulüpleri daha iyi sportif verim alabilmek için kaliteli oyuncuları bünyelerine katma yönelimindedirler. Bu transferler sonucunda da takımın rekabet edebilme gücü yükselerek daha çok gelir, sponsor ve taraftarın ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Eren vd., 2023).

Takımın sahadaki başarısının önemli bir etkeni, transfer piyasasındaki başarı durumudur. Transfer piyasasındaki başarıyı izlemek ve ölçmek, bir takımın transfer politikasındaki kuvvetli ve zayıf yönlerini anlamak açısından gerçekçi olacaktır (Mchale vd., 2019).

Futbolda takımların kaynak hacmini aynı işletmelerde olduğu gibi para piyasası, sermaye piyasası oluşturmaktadır. Bunlarla birlikte her ülkenin kendi federasyon ve devleti tarafından sağlanan yardımlar da mevcuttur. Futbolda gelir kaynağı olarak gözüken yayın geliri, reklam geliri, takım için yapılan sponsorluktan elde edilen gelirler, lisanslı ürün satışı geliri, futbolcu ve menajer transferlerinden elde edilebilecek gelirler, seyirci gelirleri futbolun ne denli büyüdüğünü ve endüstri haline geldiğini gözler önüne sermektedir. Futbol kulüplerinin birincil hedefi, faaliyetlerin devamlılığını sağlamak, ek gelir olarak elde edilen satışları yükseltmek ve taraftara yönelik çıkarttıkları ürünlerdeki seçenekleri arttırmaktır. Spor kulüplerinin buradaki amacı belirli bir bütçe ile en üst düzeyde başarıyı elde etmektir. Spor endüstriyel olduğu kadar aynı zamanda bir tüketimdir (Gündoğdu S. , 2019).

Çalışmamızın amacı 10 adet futbol liginin birinci ve ikinci liglerini baz alarak, futbol liglerinde oluşan ligin üst sıralarındaki ilk dört takım ve alt lige düşme hattında bulunan dört takımın ligin başında, ortasında ve sonunda ve belirli haftalarında (İlk Devrenin 5., 10., 15. ve İkinci Devrenin 5. Haftası) ligde olduğu sıralama ve puan durumu incelenerek ulaştığımız sonuçlar doğrultusunda literatüre ve futbol dünyasına ışık tutmayı hedefliyoruz. Ligde üst ve alt sıraların ligin ilk haftalarında belli olup değişmediği ihtimali ve mevcut ligin ara transfer dönemi gibi büyük bir etkeni değerlendirip değerlendirmedini, olumlu veya olumsuz sonuçlarının ligin üst

sıralarını ve alt sıralarını nasıl etkilediğini görmeyi amaçlıyoruz. Ligde ilk haftalarda momentumunu tutturamayıp kötü bir başlangıç yapıp ara transfer dönemini iyi geçiren ve pozitif yönlü bir ivmelenme yakalayan takımlarımızın yanı sıra aynı zamanda lige çok iyi bir başlangıç yapıp ligin ilerleyen süreçlerinde ve müsabakalarında alt sıralara doğru gerileyen takımlarımızın incelemelerinde bulunacağız. Futbol liglerinde birbirleriyle maç yapacak takımların çekilen fikstür sonucunda bazı futbol takımlarının üst üste kendinden daha zorlu bir rakiple oynayacak olmasının ve sonrasında oynayacağı basit takımların ligdeki sıralama momentumunu ne yönlü etkileyeceğini görmüş olacağız.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Futbol Oyun Kimliği

Futbol anaerobik ve aerobik enerji sistemlerinin devamlı kullanıldığı, esneklik, kuvvet, hareketlilik, denge, koordinasyon gibi faktörlerin oyuncu performansına etki ettiği yüksek derecede koordineli bir spordur. Futbolda maç içindeki performans, oyuncular tarafından müsabaka içerisinde sunulan fiziksel, taktiksel ve teknik aksiyonların etkileşiminin bir sonucu olmaktadır (Tokul, 2022).

2.2. Futbol Tarihçesi ve Gelişimi

İlk futbol karşılaşmasının nerede ve hangi zamanda oynandığı tam olarak bilinmemektedir. Futbol eski Yunanlılar tarafından "EPİSKİROS", Romalılar tarafından "HARPASTUM", Türkler tarafından "TEPUK" olarak adlandırılan tarihi sporlardan biridir. Çeşitli kaynaklara göre futbol ilk olarak Amerika'da Meksika'da, Avrupa'da ise Yunanistan, İtalya, Fransa ve İngiltere'de oynanmıştır. Günümüze ulaşan birçok tarihi değere sahip belgeler ve bazı anıtlardan anlaşıldığı üzere futbol M.Ö. 3000 yıllarında Asya ve Mısır'da oynanıyordu. Ellerle, kollarla, ayaklarla ve hatta kuralsız bir rakiple yapılan kavga tarzında oynandığı dahi olmuştur (Saçaklı vd., 1995).

2.3. Avrupa'nın Büyük Futbol Ligleri

Modern futbol olarak adlandırılan aktif oyunun gelişimine taraftar beklentisi de yön vermektedir. Her taraftarın tuttuğu takımın galip gelmesini istemesinin yanı sıra seyir zevki beklentileri de farklılar gösterir. Dünyada bazı liglerin favori hale gelmesinde seyircilerin saha içi beklentilerine en çok cevap veren ligler daha fazla takip edilmektedir (Tokul, 2022).

2.4. Endüstriyel Futbol

Özellikle 1990'lardan sonra canlı yayın teknolojisinin gelişmesiyle birlikte futbol maçları, ticari bir meta olarak önem kazandı. Bu değişimi tanımlamak için "endüstriyel futbol" terimi kullanıldı. Ancak, endüstriyel futbol terimi artık yeterli değil. Son yıllarda yaşanan değişimleri ifade etmek için "ekonomik futbol" teriminin kullanılması daha uygun olabilir. Avrupa'da futbol, son 20 yılda farklı bir yön izledi. Belli bir süreçte, futbol para kazanma ve ticarileşme sürecine girerek ekonomik bir boyut kazandı. Bu yapısal değişim gerçekleşirken, Avrupa futbolu, beş büyük lig

tarafından domine edilen bir Merkez Lig yapısı oluşturdu. Bu ligler, Avrupa futbolunu sportif, ekonomik ve mali açıdan kontrol ederken, evre ligleri de destekleyen elli UEFA yesi ülkeden oluşan bir yapıya sahiptir. İngiltere Premier Lig, Almanya Bundesliga, İspanya La Liga, İtalya Serie A ve Fransa Ligue 1, UEFA'nın merkezi ligleridir. Diğer yandan, bu merkezi ligleri destekleyen evre ligleri, futbol kültürünün gelişmesine katkıda bulunmuş ve futbolun ekonomik bir sektör haline gelmesine yardımcı olmuştur. Türkiye de dahil olmak üzere, bu ligler arasındaki bağlantılar marjinaldir. Diğer evre liglere kıyasla rekabet avantajına sahip olan Portekiz, Hollanda, Türkiye, Rusya, Yunanistan, Avusturya, Belçika ve Danimarka gibi yarı evre ligleri, merkez ligler ile diğer evre ligler arasında sıkışıp kalmışlardır, ancak merkez liglere çıkma şansları yoktur. Ayrıca, artık her kulübün ciddi mali yükümlülükleri bulunmaktadır. Seyahat, tüketicisi ve finans sektörlerinden gelen şirketler kulüplere sponsorluk sağlamaktadır. Kulüpler, dünya çapında taraftarlardan ticari gelir elde etmektedir. Futbol, 1990'larda dijital yayın platformlarının gelişimiyle birlikte endüstriyel bir aşamaya ulaştı. Artık maçlar, stadyumlarda üretilip dünya genelinde canlı yayınlar aracılığıyla satılan bir meta haline geldi. Bu durum, 1970'ler ve 80'lerde görülmemişti. Ancak, 2000'lerden itibaren artan finansal gereksinimler, kulüplerin finansal araçlara yönelmesine neden oldu. Tahvil ihracı, halka arz ve sermaye piyasalarına başvurma gibi yöntemler kullanılmaktadır. Ancak, bu nakit akışı, zamanla sermayenin bu tahvillerde yoğunlaşmasına yol açacaktır (Gündoğdu O. , 2020).

Futbolun tarih boyunca yaşadığı değişimler uzun bir zaman dilimini kapsasa dahi, ekonomik açıdan önemli gelişmeleri daha yakın tarihlerde gözlemlenmektedir. Futbol, 1980'lerin başından itibaren hızla küresel bir endüstri haline gelmiştir. Önceden sadece ma biletleriyle gelir elde eden kulüpler, yeni stadyumlar inşa etmeye başlamışlardır. Bu süreç, büyük bir izleyici kitlesine erişme ve gelirlerini artırma isteğiyle başlamıştır ve daha sonra reklam ve sponsorluk faaliyetleri, markalaşma etkisiyle kulüp logolu ürün satışları ve medya sektörünün futbol kulüpleriyle ilişkisi gibi unsurlarla genişlemiştir. Özellikle televizyon kanalları arasındaki rekabet nedeniyle maçların yayınlanması konusunda kulüplerle yapılan yüksek miktarda anlaşmalar, gelirlerin artmasına ve futbolun endüstrileşmesine büyük lde katkı sağlamıştır. Futbol ekonomisi, saha dışı etkileri incelendiğinde, yayın haklarından kaynaklanan gelirler, reklam ve sponsorluk anlaşmaları, stadyum gelirleri ve sermaye

sahiplerinin kulüp satın alımı yoluyla yaptığı doğrudan yatırımlar gibi faktörlerden oluşur. Saha içi dinamiklerde ise, futbolcuların transferlerinden kaynaklanan bonservis ücretleri, teknik ekip ve oyunculara ödenen maaşlar, altyapı ve tesis yatırımları gibi etmenler belirleyicidir. Saha dışındaki ekonomik büyüme, saha içini doğrudan etkiler ve endüstriyel futbolun gelişmesine katkı sağlar. Futbol endüstrisi için kritik olan, sportif ve ekonomik başarının dengeli bir şekilde devam etmesidir. Kulüpler, sportif hedeflerine ulaştıkça, sportif başarının ekonomik getirilere olumlu katkı sağladığı görülür. Ancak, sportif başarının finansal başarıya dönüşmesi her zaman garantili değildir. Marquez ve Martin'in Erdemli Döngü Teorisi, bu olguyu açıklamak için kullanılır. Kulüpler, sportif başarılarına paralel olarak gelir artışı yaşarken, bu artışlar genellikle finansal performansa yansır. Finansal başarıya erişen kulüpler, daha fazla kaynak ayırarak yeni sportif başarılar elde etmek için daha fazla yatırım yaparlar. Bu teori, rekabet gücünü kaybeden kulüplerin döngüden dışlanması ve bazı kulüplerin döngüde kalarak yeniden sportif başarı elde etmesiyle, daha yüksek harcama yapan kulüplerin ise sportif başarıda belirsizlik yaşamamasına dayanır (Terci, 2019).

2.5. Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (FIFA)

1884 yılında İngiltere, İskoçya, Galler ve İrlanda'nın kendi aralarında maçlarında kullanacakları standart kuralları belirlemek amacıyla Uluslararası Futbol Federasyonları Kurulu (IFAB) kuruldu. İlk toplantısı 2 Haziran 1886'da Londra'da gerçekleşti. FIFA (Federation Internationale de Football Association), Fransa, Belçika, Danimarka, Hollanda, İspanya, İsviçre ve İsveç temsilcileri tarafından 21 Mayıs 1904'te kuruldu. İlk genel kurul 23 Mayıs 1904'te Paris'te yapıldı ve Robert GUERIN FIFA'nın ilk başkanı seçildi. Almanya, Avusturya, Macaristan, İtalya ve İngiltere, 10-12 Haziran 1905 tarihli ikinci genel kurulda üyeler arasına katıldı. FIFA, 1904'te futbolun kontrolünü ele alarak Belçika ile Fransa arasında ilk uluslararası maçı düzenledi. 1910'dan sonra Güney Afrika (1910), Arjantin (1912), Şili (1912) ve ABD (1913) gibi ülkeler FIFA'ya katıldı. Jules RIMET, 1 Mart 1921'de FIFA başkanı seçildi ve futbolun farklı kültürleri, dinleri ve dilleri bir araya getirmek için bir organizasyon düzenleme fikrini ortaya attı. 1930'da Uruguay'da düzenlenen ilk Dünya Kupası, RIMET'in adını aldı. Organizasyonun adı 1974'te Dünya Kupası olarak değiştirildi. FIFA'nın amacı, futbolun gelişimine uygun her türlü yolu kullanarak katkı sağlamaktır. Ayrıca, maç organizasyonları ile ülkeler ve federasyonlar arasında dostça ilişkiler kurmak, futbol federasyonlarını kontrol altında tutarak istismar ve uygun

olmayan uygulamaları engellemek, ırk, din ve politika ayrımı yapmamak ve federasyonlar arasındaki çatışmalara çözüm getirmektir. Günümüzde FIFA, Zürich'te bulunan ve dünya futbolunu yöneten merkezi bir kuruluştur. FIFA'nın bünyesinde 211 ulusal federasyon bulunmaktadır ve dünya bölgeleri altı konfederasyona ayrılmıştır (Bayarslan, 2023).

2.6. Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA)

1953 senesinde Paris`te toplanan FIFA Olağanüstü Genel Kurulu'nda kıtasal futbol federasyonları oluşturma ilkesinin kabul edilmesi, Avrupa'da futbol birliğinin kurulması periyodunu hızlandırdı. Çeşitli toplantılar ve görüşmelerin ardından, Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (UEFA), 15 Haziran 1954'te İsviçre'nin Basel kentinde kuruldu. UEFA'nın temel amacı, Avrupa futbol federasyonları arasındaki birlik ve dayanışmayı sağlamak, güçlendirmek ve geliştirmektir. UEFA'nın kuruluşundaki fikir, günümüzde de müessir bir halde devam etmektedir (Bayarslan, 2023).

UEFA, 2021 senesinde "İcra Kurulu" kararıyla benimsemiş olduğu 5 temel stratejiye dayanarak futbolu şekillendirmeyi amaçlar:

Futbol: Avrupa futbolunun büyümesini ve uzun vadeli alınması sağlamak, milli futbol federasyonlarının ilerlemesine öncülük etmek ve Avrupa'da futbolun hepimiz tarafınca erişilebilir olmasını sağlamak, bununla birlikte futbol altyapısını teşvik etmek ve geliştirmek.

Güven: Ulusal derneklere liderlik sağlamak, iyi yönetimi ve artan şeffaflığı teşvik etmek, futbolun bütünlüğünü korumak ve hissedar katılımını geliştirmek.

Rekabet edebilirlik: UEFA müsabakalarının hepimiz için rekabetçi ve anlamlı olmasını sağlamak, mahalli ve uluslararası yarışmaları kolaylaştırmak için müsait futbol takvimini takip etmek, rekabet dengesini korumak için sportif ve finansal önlemler almak, finansal sürdürülebilirliği desteklemek.

Refah: Gelirleri artırmak, inceleme ve yatırım kanalıyla daha bereketli gelişmeyi takip etmek, devamlı fanatik alınması ve ilişkileri geliştirmek, uluslararası imajı ve farkındalığı artırmak.

Sorumluluk: Avrupa futbolunun Birleşmiş Milletler'in sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasına destek olmak, genç aktörleri ve evlatları korumak,

kapsayıcı uygulamaları teşvik etmek ve gelecek nesiller için oyunu korumuş olan ekonomik olarak uygulanabilir, sürdürülebilir programları teşvik etmek (Bayarslan, 2023).

2.7. Futbol Ligleri

Futbolun amacına doğru orantılı oynanmasının kökeni 1948’de “Cambridge Kuralları” adını alarak futbol ile ilgili uygulanacak kuralların açıklanması ile ortaya çıkmıştır. Az bir zaman sonra modern futbol 1863 yılında Londra’da kuralları gereği oynatılmaya başlamıştır. Londra’da yapılan maçlar sonrası müsabakaları seyreden futbol federasyonu üyeleri tarafından kabul gören kural ve yenilikler günümüz futbolunun temelini atılmasında etkili olmuştur. Futbolun en üst basamağını oluşturan “Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği” (FİFA) 21 Mayıs 1904 yılında Paris’te kurulmuştur. Uluslararası olan bu futbol federasyonuna Avrupa ülkelerinde Fransa Belçika, Hollanda, Danimarka, İsveç ve İsviçre gibi ülkeler ilk olarak katılmıştır. Uluslararası düzeyde olan FİFA kurulmadan öncesinde Britanya adalarında düzenlenen İngiltere, Kuzey İrlanda, Galler ve İskoçya’nın katılım sağladığı futbol turnuvaları belirli takımların ve ülkelerin organizasyonuyken, FİFA kurulduktan sonra turnuvalar küreselleşmiş ve ülkeler, kıtalar arasında oynanan müsabakalar haline gelmiştir (Sevinç, 2022).

İngiltere Premier League

İngiliz Futbol Ligi sistemindeki en üst düzey ligdir. Her yıl ağustos ayında başlayan 20 takımlı lig sona erdiğinde son üç takım elenir. Sezon boyunca her takım 2 iç saha ve deplasman maçı oynar ve lig 38 hafta sürer. Oyunlar genellikle Cumartesi ve Pazar öğleden sonraları oynanır. Premier Lig, başlangıcından bu yana 47 İngiliz ve iki Galler takımına ev sahipliği yapan sınır ötesi bir lig haline geldi. Premier Lig, FA Premier League gibi, 20 Şubat 1992’de Futbol Ligi Birinci Liginde yer alan takımların birbirinden ayrılmasıyla kuruldu. Ligde mücadele eden takımlardan şu ana kadar 7’si şampiyon olmayı başardı. Manchester United (13), Manchester City (7), Chelsea (5), Arsenal (3), Blackburn Rovers (1), Leicester City (1), Liverpool (1). 2003-04 sezonunun sonunda Arsenal, ligin tamamında tek bir maç bile kaybetmeden ligi zirvede tamamladı. Böylece Premier Lig’de bir sezonu tek maç bile kaybetmeden tamamlayan ilk ve tek kulüp oldu ve "Yenilmezler" lakabını kazandı. Manchester City ise 2017-18 sezonunda 100 puan toplayarak lig tarihinde bir sezonda en çok puan

toplayan takım oldu. 1970'lerde ve 1980'lerin başlarında Avrupa'nın kayda değer başarısına rağmen İngiliz futbolu düşüşe geçti. Yetersiz stadyum ve tesisler İngiliz futbolunda holiganlık düzeyini artırdı. 1985 Heysel faciasının ardından İngiliz kulüpleri beş yıl süreyle Avrupa kupalarından men edildi. 1990'ların başında İngiliz futbolundaki düşüş tersine dönmeye başladı. 1990 Dünya Kupası'nda İngiltere yarı finale çıkmayı başardı. 1990 yılında, Avrupa futbolunun yönetim organı UEFA, İngiliz takımlarına 1990 Avrupa Kupası'ndan uygulanan beş sezonluk yasağı kaldırdı ve ardından Manchester United, 1991'de UEFA Kupa Galipleri Kupası'nı kazandı. 1995'te ligdeki takımların sayısı azaldı, 22'den 20'ye düşürüldü. 2007'de ligin adı FA Premier League'den Premier League'e değiştirildi. 2000'li yılların ortalarında Premier Lig'e Arsenal, Chelsea, Liverpool ve Manchester United'ın "ilk dört" takımı hakim oldu. Ligde ilk 4'e girmeyi başardılar ve bu da onlara 10 yıl boyunca Şampiyonlar Ligi'nde oynama hakkı kazandırdı. Bu takımların dışında bu sezon Şampiyonlar Ligi'ne sadece 4 takım çıkabildi. 2005 ile 2012 yılları arasında düzenlenen sekiz Şampiyonlar Ligi finalinin yedisinde Premier Lig temsilcileri yer aldı ve "İlk Dört" olarak anıldı. İngiliz takımları 2005, 2008 ve 2012 yıllarında Şampiyonlar Ligi kupasını kazanmayı başarmıştı ancak 2006, 2007, 2008, 2009 ve 2011 yıllarında İngiliz takımları finalde rakiplerini mağlup ederek eli boş dönmüştü. Premier Lig'in yüksek oyuncu transfer ücretleri yıllar geçtikçe istikrarlı bir şekilde arttı. Alan Shearer, ligdeki ilk sezonunun başlamasından önce 3 milyon £'un üzerinde transfer ücreti alan ilk İngiliz futbolcu oldu. Rekor ücret yıllar geçtikçe arttı ve şu anda 106 milyon £ değerinde, bir İngiliz kulübü için şimdiye kadarki en pahalı oyuncu. Premier Lig, 2009-2010 sezonunda 2,48 milyar euroluk toplam takım geliriyle dünyanın en çok hasılat yapan ligi unvanını kazandı. 2013-14 sezonunda Premier Lig, artan televizyon geliri ve maliyet kontrolü sayesinde 78 milyon £'dan fazla net kar elde ederek dünyadaki tüm futbol liglerini geride bıraktı (URL-3, 2024).

Premier Ligin başlamasından kısa bir süre sonra balkon ve terasların yasaklanmasıyla birlikte seyircilerin müsabakaları canlı olarak izlemesinin tek çaresi bilet alıp stadyuma gitmesiydi. Büyük stadyumların dahi düzenli olarak sezon içinde dolu olduğunu gözükmemektedir (Robinson vd., 2018).

İngiltere 2. Ligi EFL Championship

1888'de kurulan EFL, her sezon Wembley Stadyumu'nda oynanan 3 final maçı da dahil olmak üzere toplam 1610 müsabaka oynanır. Taraftarın stadyumda maç

izleme arzusu sayesinde kombine bilet alan taraftar sayısı 500.000'den fazladır. Müsabakaları izleyenlerin sayısı üst üste 3 sezon 11 milyonu geçmesiyle birlikte taraftarların ne denli yüksek bir seyir zevki ile müsabakaları takip ettiğini kanıtlandı (URL-4, 2024).

Seviye olarak en yüksek 2. İngiliz futbol ligidir. Lig 24 takımın katılımıyla organize edilir. Ligi ilk 2 sırada bitiren takımlar Premier League'e yükselirken 3,4,5,6. Sıradaki takımlar arasında müsabaka oynar ve aralarından bir takım daha üst lige çıkar. Ligi son 3 sırada bitiren takımlar bir alt lig olan League One'a düşer. İngiliz futbolunda diğer liglerine benzer şekilde Galler takımları da bu lige katılım sağlayabilir. Avrupa'daki en zengin 8. lig konumundadır. 2018-19 sezonunda 20.181 ortalama taraftar sayısı ile Dünya üzerinde ikinci seviye olan tüm liglerin seyirci ortalamasından yüksektir. Sadece 9 tane ülkenin 1. Ligleri Championship'ten daha yüksek taraftar ortalamasına sahiptir. Barnsley ligde diğer takımlardan daha fazla sezon mücadele eden kulüp unvanındadır. 2011'de 1000 galibiyete ulaşan ilk kulüp oldu ve Championship'te 3000 maç oynayan takım unvanını taşımaktadır. Günümüzde ise Derby Country ve Nottingham Forest mevcut ligin en çok müsabakaya çıkan takımları konumundadır (URL-5, 2024).

Türkiye Süper Ligi

Türk futbolunun "Türkiye Profesyonel Ligi", 1959 yılında "Milli Lig" adı altında başladı. Uzun yıllardır planlanan Halk Ligi, 1958-1959 Kohali Ligi müsabakalarının bitiminden sonra düzenlendi. 21 Şubat 1959'da başlayıp 7 Haziran'da sona eren ligde 56'sı İstanbul'da, 28'i İzmir'de ve 28'i Ankara'da olmak üzere toplam 112 maç oynandı. Sekiz takımın yer aldığı beyaz-kırmızılı gruplardan oluşan ulusal ligde maçlar yapıldı ve alt grup birincileri arasında yapılan final maçı sonucunda şampiyon takım belirlendi. Ulusal Lig'in adı nihayet 1963-64 sezonunda Türkiye Ligi, 1965-66 sezonunda "Türkiye Premier Ligi" ve 2001-02 sezonunda "Türkiye Süper Ligi" olarak değiştirildi. Türkiye profesyonel ligleri bu sezondan bu yana yeniden düzenlendi. İlk kez Süper Lig formatına geçildi, İkinci Lig "A" ve "B" olmak üzere iki farklı kategoriye ayrıldı, takım sayısı artırıldı, Üçüncü Lig'deki takım sayısı ise azaltıldı. Ulusal Lig'in 1959 yılında yayınlanan ilk yönergesi şu bölümlerden oluşuyordu;

- 1- Türkiye Milli Ligi Ankara, İzmir ve İstanbul bölgelerindeki profesyonel takımlar arasında deplasman ligi yöntemiyle düzenlenmektedir.
- 2- Müsabakalar uluslararası futbol kuralları ve futbol müsabakası esaslarına göre yapılır.
- 3- Bu ligde 16 takım var, 8'i İstanbul'dan, 4'ü Ankara ve İzmir'den.
- 4- Bu yıl Türkiye Milli Ligi iki gruba ayrılıyor.
- 5- Takımlar kırmızı ve beyaz isimleri alır ve kura ile karar verirler. Kırmızı grup: Galatasaray, Karagümrük, Adalet, Vefa, Demirspor, Gençlerbirliği, Karşıyaka, Göztepe. Beyaz grup: Fenerbahçe, İstanbulspor, Beşiktaş, Beykoz, Hacettepe, Ankaragücü, Altay ve İzmir spor takımlarından oluşuyor.
- 6- Kırmızı-beyazlıların grup maçları sonunda en çok puana sahip iki takım, gruplarının galibi oluyor.
- 7- Kırmızı Beyazlı grupların galipleri, Türkiye Milli Ligi'nin şampiyonunu belirlemek için iki maç oynayacak.
- 8- Bu karşılaşmalardan biri kırmızı grubun şampiyonu olan takımın, diğeri ise beyaz grubun şampiyonu olan takımın kendi sahasında oynanacaktır. Bu iki maçın toplamında en çok puan toplayan takım Türkiye Milli Ligi'nin şampiyonu olacak. Puanların eşit olması durumunda ortalama esas alınır. Ortalamaların aynı olması halinde üçüncü maç tarafsız sahada oynanacak.
- 9- Türkiye Milli Ligi şampiyonu olan takım, Avrupa Şampiyonlar Turnuvası'nda Türkiye'yi temsil etme hakkını kazanarak gümüş kupanın sahibi olur.
- 10- Oyuncu Değişikliği: Kaleci oyun sırasında herhangi bir zamanda değiştirilebilir. Değiştirilen kalecinin yerine başka bir kaleci geçemez. "Maçın devam etmesi durumunda ilk yarı sonuna kadar kaleci dışında yalnızca bir oyuncu değiştirilecektir." Yukarıdaki müsabaka maddelerine göre oynanan müsabakalarda beyaz grup lideri Fenerbahçe, oynanan müsabakalar sonunda kırmızı grup lideri Galatasaray'ı mağlup ederek şampiyon olan ilk takım oldu (Orta, 2012).

20 kulüpten oluşan Süper Lig bir sezon ağustos ayında başlamakta ve mayıs ayında sona ermektedir. Kulüpler sezon içinde her rakibiyle iki kez karşılaşmaktadır. Bu müsabakaların bir tanesi kendi stadında bir tanesi de rakibin sahasında oynanır ve

her takım lig sonunda 38 müsabaka oynamış olacaktır. Sezon sonu puan eşitliği olduğu taktirde eşitliğin olduğu kulüpler arasında oynanan maçlarda oluşan puan üstünlüğüne bakılır eğer eşitlik halen devam etmekte ise sırasıyla aralarında yapılan müsabakalarda gol üstünlüğüne, ligde mevcut averajları, ligde atmış oldukları gol sayısı ve hükmen mağlubiyete bakılmaktadır. Tüm bunlara rağmen eşitlik bozulmadıysa, ilgili iki takım arasında tek maç olacak şekilde bir müsabaka oynanır ve kazanan takım üstün sayılarak karar verilir. Ligdeki maçlar Türkiye Futbol Federasyonunun belirlediği saatlerde başlatılır. Maçlar bir orta, iki yan ve bir dördüncü hakem ile yönetilir. Her müsabaka öncesinde İstiklal Marşı söylenmektedir (URL-6, 2024).

Türkiye 1. Lig

1. Lig veya sponsorluk anlaşması gereği Trendyol 1. Lig, Türkiye futbol ligleri arasında ikinci seviye futbol ligi. 18 takım arasında iki devrenin olduğu müsabaka takvimince oynanır. Lig sonunda son sıradaki 3 takım ligden düşmektedir ve Ligin ilk 2 sırasındaki takım direkt yükselirken, 3.,4.,5.,6.,7. takımlar aralarında Play-Off maçları oynayarak yükselecek 3. takımı belirlemek için yarışır. Bu müsabakalarda 90 dakika berabere sonuçlanırsa 15'er dakika olmak üzere iki devre daha müsabaka devam eder, beraberlik halen bozulmuyorsa penaltı atışları sonucu galip takım belirlenir. Final müsabakası TFF tarafından belirlenecek tarafsız sahada tek bir maç olacak şekilde oynanır. Kurulduğu yıl 1963 olan ile 2001 yılları arasında Türkiye 2. Futbol Ligi olarak kayıtlarda olan Lig, 2001-2006 seneleri arasında Türkiye 2. Futbol Ligi A Kategorisi olarak adlandırıldı. İddaa'nın lige sponsor olmasıyla birlikte lig 2005-06 sezonunda İddaa Lig A, Türk Telekom'un 2006-07 sezonu için ismi Türk Telekom Lig A, 2008 yılında ise sponsorun Bank Asya olmasıyla birlikte ismi Bank Asya 1. Lig olarak değiştirildi. 2012 senesinde TRT ve PTT arasında olan anlaşma gereğince Ligin ismi PTT 1. Lig oldu. 2016 yılında anlaşmanın sonlanmasıyla ligin adı tekrar TFF 1. Lig oldu ve günümüzde ise Trendyol 1. Lig olarak sponsorluk gereği isim hakkı mevcuttur (URL-7, 2024).

Almanya 1. Ligi Bundesliga

Bundesliga, Avrupa'nın önde gelen futbol ligleri arasında kabul edilir çünkü FIFA sıralamasında ilk beş içindedir. Bu terim genellikle tüm futbol liglerini kapsar, ancak özellikle en üst düzey ligi tanımlamak için kullanılır. Bundesliga, Federal Lig anlamına gelir ve 1963'ten bu yana 18 takımın mücadele ettiği bir statüye sahiptir.

UEFA'nın ülkeler arası puan sıralamasında ilk beş arasındadır. Bayern Münih bu ligde 30 kez şampiyonluk yaşadı ve onu Sarı Siyah formayla Borussia Dortmund ve siyah beyazıyla Borussia Mönchengladbach 5'er şampiyonlukla takip etti. Bundesliga'da maksimum 4 yıldız kullanılabilir. Yıldız sistemi, üç şampiyonluktan sonra birinci yıldız, beş şampiyonluktan sonra ikinci yıldız, onuncu şampiyonluktan sonra üçüncü yıldız ve yirminci şampiyonluktan sonra dördüncü yıldızın takımların armasına eklenmesini sağlar (Yavuz, 2021).

Bundesliga'nın 1963'te kurulmasından bu yana, Alman futbolu dünyanın en iyi ve en tanınabilir liglerinden biri haline geldi. Bundesliga'nın başlangıcından önce, Alman futbol piramidi Berlin ve kuzey, güney, güneybatı ve batı olmak üzere Batı Almanya'nın bölgesel seviyelerine ayrılmıştı. Her bölgedeki ilk iki takım daha sonra o yılın ulusal şampiyonunu belirlemek için bir sonraki aşamaya geçirdi. Almanya'nın 1990'daki birleşmesine kadar, ülkenin doğusundaki sistem 1948'den 1991'e kadar kendi içinde işledi ve Doğu lig yapısı üç bölümle işledi, en üstte DS-Oberliga (daha sonra 1958'de Fußball Oberliga DFV olarak adlandırıldı) bulunuyordu. O dönemlerde her şey amatör veya yarı profesyonel düzeydeydi ve Batı Almanya'nın Oberligen'inin birleştirilmesi, ülkedeki futbol için profesyonellik çağının başlangıcını temsil etti. Bundesliga'nın oluşturulması, Almanya'daki sporun profesyonelleşme isteğinin yanı sıra, en iyi oyuncuların yurtdışına gitmesini önlemek ve milli takımın 1962 FIFA Dünya Kupası'ndaki Şili'ye karşı çeyrek finalde elenmesinin ardından milli takımın kaderini yeniden canlandırmak amacıyla gerçekleşti. 1962'nin 28 Temmuz'unda, o yenilgiden on sekiz gün sonra, Alman Futbol Federasyonu'nun (DFB) 129 delegesinden 103'ü, Dortmund'da tarihi bir toplantıda merkezi bir lig oluşturma yönünde oy kullandı. Uzun süredir futbolda daha fazla profesyonellik için çaba sarf eden Osnabrück'lu Avukat Hermann Gösmann, yeni DFB başkanı olarak seçildi ve yeni lig projesinin uygulanmasını gözetmekle görevlendirildi (URL-8, 2022).

Almanya 2. Bundesliga

Alman profesyonel futbolunun ikinci ligidir. Almanya'nın ilk profesyonel futbol ligi Bundesliga'nın kuruluşundan 11 yıl sonra kuruldu. 2. Bundesliga, Alman futbol ligi sisteminde Bundesliga'nın altında ve 3. ligin üzerindedir. Her sezon, tüm Bundesliga kulüpleri Almanya'nın amiral gemisi turnuvası olan DFB-Pokal'a katılmaya hak kazanır. 2. Bundesliga'da kuruluşundan bu yana toplam 127 takım mücadele etti. Batı Almanya'da ikinci futbol ligi olarak 2. Bundesliga'nın kurulması

kararı Mayıs 1973'te alındı. Ağustos 1974'te lig, yirmi kulüpten oluşan Kuzey ve Güney olmak üzere iki ayrı ligde oynandı. 1981 yılında iki ayrı lig yerine tek lig olarak oynanmaya başlandı. 1991-92 sezonunda eski Doğu Alman kulüplerinin katılımıyla kısa bir süre iki ayrı lig olarak oynandı, ancak 1994'ten sonra tekrar 18 takımlı tek lig altında birleştirildi. 2. Bundesliga'da en iyi sırayı alan iki kulüp doğrudan Bundesliga'ya yükselse de üçüncü sıradaki kulüp, 1974 ile 1991 ve 2008'den itibaren oynanan finallere göre belirleniyor. 1991-2008 yılları arasında sezon sonunda ilk üçte yer alan kulüp doğrudan bir üst lige yükseldi. Ligin alt kısmındaki takımlar bir alt lige çıkarılır (Oberliga 1974-1994, Regionalliga 1994-2008 ve 3. Liga 2008'den beri). 2008'den bu yana ligin en son iki takımı doğrudan küme düşerken, 3. Lig'de üçüncü olan takım üçüncü sırada yer alan takımla final oynuyor. Rekor sayıda lig şampiyonluğu, her biri dörder olmak üzere 1. FC Nürnberg, SC Freiburg, 1. FC Köln, Arminia Bielefeld ve VfL Bochum'a ait. Bu alanda da 8 kez Bundesliga'ya yükselen Bielefeld takımının rekoru bulunuyor. Bundesliga ikinci ligi, 2018-2019 sezonunda ortalama 19.128 izleyici ile İngiltere'nin EFL Şampiyonası'ndan sonra dünyanın en çok izlenen ikinci futbol ligi konumundadır (URL-9, 2024).

İtalya 1. Ligi Seri A Ligi

Serie A, İtalyan futbol liglerinin en üst seviyesidir. Avrupa liglerinin en zorlu liglerinden biri konumundadır. Lig 20 takım ile oynanmaktadır. O yıllara kadar bölgesel seriler devam ederken Serie A 1898'de kuruldu. Sezonu kazanan takım Scudetto olarak anılıyor ve gelecek sezonun formasında İtalyan bayrağının renklerinde üç arma takar. Son dönemlerde yapılan düzenlemeler sonucu İtalya Futbol Federasyonu 2022-2023 sezonunda; Serinin ilk iki takımının sezonu eşit puanla tamamlaması halinde final karşılaşmasının tarafsız sahada oynanmasına karar verildi. En başarılı takımlar Juventus, Inter ve Milan'dır. Bunların yanı sıra diğer tanınmış takımlar ise Roma, Napoli, Fiorentina ve Lazio'dur. Ayrıca ligde her 10 şampiyonaya bir yıldız verilmektedir. Bu nedenle Juventus'un üç yıldız kullanmasına, Inter'in iki yıldız kullanmasına ve Milan'ın bir yıldız kullanmasına müsaade edilmektedir. Bir zamanlar Küçük Dünya Kupası olarak anılan ligde aralarında Cristiano Ronaldo, Diego Maradona, Zinedine Zidane, Luís Figo, Ronaldo, Ronaldinho, Wesley Sneijder ve Zlatan Ibrahimović'in de bulunduğu birçok dünya yıldızı forma giydi. İtalyan futbol efsaneleri Francesco Totti, Gianluigi Buffon, Del Piero, Andrea Pirlo ve Paolo Maldini yıllardır bu ligde forma giydiler. Dünya Kupası'nın gol kralı Miroslav Klose de bir

süre bu ligde Lazio'da forma giydi. Juventus'ta forma giyen 27 futbolcunun dünya şampiyonluğunu kazanmayı başarması, Juventus'u en çok dünya şampiyonu oyuncuya sahip futbol kulübü haline getirdi. Lig takımları Avrupa kupalarında önemli birincilikler elde etti. Fiorentina, UEFA Kupa Galipleri Kupası'nı kazanan ilk takım oldu. Lazio, 1998-99 sezonunda UEFA Kupa Galipleri Kupası'nı kazanarak son kez kupayı kazanan takım oldu. Roma takımı, UEFA Avrupa Konferans Ligi'ni kazanan ilk kulüp olmayı başardı. La Liga'dan sonra UEFA Avrupa Ligi'nde en çok galibiyet alan lig olmayı başardılar. Şampiyonlar Ligi'nde Milan, Real Madrid'in ardından en çok kupa kazanan takım konumundadır. Serie A, Şampiyonlar Ligi'nde La Liga ve Premier Lig'den sonra en çok galibiyet alan ligdir. Puan tablosunda son üç sırada yer alan takımlar sezon sonunda Serie B'ye düşmektedir. Ligin kurulduğu günden bu yana küme düşmeyen tek takım Inter'dir. Serie A resmi olarak 1898'de kuruldu ancak 1929 yılına kadar bölgesel lig olarak oynanan Serie A, 1929-30 sezonunda Futbol Federasyonu'nun girişimiyle ulusal lig oldu ve Inter, bu önemli turnuvanın ilk şampiyonluğunu kazandı. Serie A'nın en başarılı takımı ise 36 kez mutlu sona ulaşan Juventus'tur. 2000'li yıllara kadar en önemli lig olarak kabul edilen Serie A, 2005-2006 sezonunda bahis ve şike skandalı nedeniyle itibarının çok büyük oranda kaybetti. Beş takımın yer aldığı skandal nedeniyle Juventus Serie B'ye düştü (URL-10, 2024).

İtalya 2. Ligi Seri B Ligi

Serie B, İtalyan futbol liglerinin en üst 2. ligidir. Serie A'nın alt seviyesi olan ligde 20 takım boy göstermektedir. 2002-03 sezonunda 20 takımın yarıştığı Serie B, 2003-04 sezonunda 24 takıma çıkarıldı. 2004-2005 sezonunda 22 takımın mücadele etmesine karar verildi. 2019-20 sezonunda takım sayısının 20'ye düşürülmesine karar verildi. O tarihten bu yana sayı değişmedi. En çok şampiyonluğu olan takım ise 6 kez kazanan Genoa'dır (URL-11, 2024).

İtalya Serie B, İtalyan futbol sisteminin en yüksek 2. ligidir. Bu lig 1929 yılında 18 takımın katılımıyla başlamış ve birçok değişiklikten sonra turnuvaya her sezon 20 takım katılmıştır. Genellikle Ağustos ayında başlar ve bir sonraki Mayıs ayına kadar devam eder. Serie B, sezon ilerledikçe yükselme-düşme sistemiyle oynanır, ligi kazanan takım ikinciyle birlikte Serie A'ya doğrudan yükselme hakkı kazanır. Üçüncü yükselecek takım ise play-off'lar sonucu belirlenir. Serie B'de son sırayı alan üç takım ikinci ligden düşerken, dördüncü kulüp ise 16. ve 17. sıradaki takımlar arasında yapılacak küme düşme maçıyla belirlenmektedir. Avrupa'daki diğer alt liglerden farklı

olarak Serie B, takımlara Coppa Italia'yı kazanmaları halinde UEFA Avrupa Ligi maçlarına katılma fırsatı sunuyor; çünkü kazanan takıma grup aşamasında bir yer veriliyor. Serie B aynı zamanda Juventus, Lazio, Torino, Roma ve Milan gibi İtalya'nın en iyi takımlarının yer aldığı en alt seviye lig olarak da biliniyor (URL-12, 2023).

İspanya 1. ligi La Liga

İspanya'nın La Liga'sı, FIFA sıralamasında ilk beş içinde yer aldığı için Avrupa'nın önde gelen ligleri arasında sayılır. Genellikle La Liga Santander olarak da adlandırılan ve Premier Division adıyla bilinen bu lig, İspanya futbolunun en üst düzey ligi olarak bilinir. La Liga, diğer liglere kıyasla biraz daha sonradan kurulmuştur (1929), ancak başlangıçta Barcelona'nın domine ettiği bir lig olmuştur. 1950'lerden sonra diğer takımlar bu dominasyona meydan okumuş ve 9 farklı takım şampiyonluk yaşamıştır. "El Clasico" olarak bilinen ve dünya genelinde büyük ilgi gören rekabetin ana figürleri Real Madrid ve Barcelona'dır. Real Madrid, lig tarihinde en fazla şampiyonluğa (34) sahip olan takımdır ve aynı zamanda ligden hiç düşmemiş bir ekiptir. Bu dikkate değer özelliği paylaşan diğer iki takım ise Barcelona ve Athletic Bilbao'dur. 2020-2021 sezonunda La Liga'da 20 takım mücadele etmiştir (Yavuz, 2021).

10 Şubat 1929'da, "Campeonato Nacional de Liga de Primera División"ın kısaltması olan La Liga, ilk sezonuna adım attı. La Liga, İspanya'nın en üst düzey profesyonel futbol ligi olarak kabul edilir ve büyük bir öneme sahiptir. Bu ligin kuruluşu, çeşitli bölgelerden gelen kulüpleri bir araya getirme ve İspanyol futbolunu gösterme ihtiyacından doğdu. İlk La Liga şampiyonu FC Barcelona oldu. 1929-1930 sezonunda, Barcelona'nın olağanüstü performansı, gelecekteki başarılarının temelini oluşturdu ve kazandığı zaferlerin yolunu açtı. Bu zafer, Barcelona'nın İspanyol futbolundaki uzun vadeli etkisinin başlangıcıydı ve kulüp, sonraki yıllarda birçok şampiyonluk kazanmaya devam etti. La Liga, tüm kıtalardaki futbolseverleri büyüleyen muhteşem rekabetler ve efsanevi oyuncularla küresel bir fenomen haline geldi. Alfredo Di Stéfano, Ferenc Puskás, Johan Cruyff ve daha yakın zamanlarda Lionel Messi ve Cristiano Ronaldo gibi oyuncular, ligin tarihinde unutulmaz izler bırakarak La Liga'nın ününü artırdılar. Bugün La Liga, futbolun heyecanını sürdürüyor ve yeni yeteneklerin parlaması ve etkileyici oyuncuların yükselmesi için bir platform sağlıyor. Ligin yenilikçiliğe ve taraftar katılımına olan bağlılığı, onun imajını

güçlendirdi ve sadece bir futbol ligi olarak değil, aynı zamanda kültürel bir simge olarak da yer edinmesine neden oldu (URL-26, 2024).

İspanya La Liga2

İspanya ikinci ligi, 1928/29 sezonunda İspanya Birinci Ligiyle aynı zamanda başlatıldı. İlk sezona şu kulüpler katıldı: A grubunda Sevilla FC, Iberia SC, Deportivo Alavés, Sporting de Gijón, Valencia CF, Real Betis, Real Oviedo, Deportivo de La Coruña, Celta de Vigo ve Racing de Madrid, B Grubunda ise (A Grubundan daha düşük kategori) Kültürel Leonesa, Real Murcia, Club Deportivo Castellón, Real Sociedad Gimnástica de Torrelavega, Zaragoza CD, Real Valladolid, Club Atlético Osasuna, Tolosa CF, Barakaldo CF ve Cartagena FC'den oluşuyordu. Yıllar geçtikçe katılan takımların sayısı arttı ve yarışmanın formatı değişti. 1934'te kategori birkaç gruba bölündü ve bu sistem bugün kalan tek grubun oynandığı 1968 yılına kadar birkaç yıl boyunca korundu. 1977'de İkinci Lig B'nin kurulması nedeniyle resmi olarak İkinci Lig A olarak adlandırıldı. İspanya 2. Ligi 1984'ten beri Ulusal Profesyonel Futbol Ligi (LFP) tarafından organize ediliyor. 2006 yılında İspanyol Futbol Ligi'nde benzeri görülmemiş bir sponsorluk anlaşmasının ardından Liga BBVA olarak yeniden adlandırıldı. 2008-2009 sezonundan itibaren kategorinin adı BBVA bankasının sponsorluğundan dolayı Liga Adelante olmuştur. İkinci Lig A'da en çok sezon oynayan takım ise 53 sezonla Real Murcia olurken, 8 kez de şampiyon oldu. İspanya 2. Liginin sistemi İspanya Birinci Lig sistemine benzer. Ligler her yıl Ağustos ayının sonunda veya Eylül ayının başında başlayıp bir sonraki yılın Mayıs veya Haziran ayında sona erer. Katılan 22 takım sezon boyunca her sahada bir kez olmak üzere iki kez karşı karşıya gelir. Müsabakaların sırası müsabaka başlamadan önce kura ile belirlenir. Maçın galibi üç puan alır, kaybeden puan alamaz ve aynı maçta iki takım arasında eşitlik olması durumunda her ikisine de birer puan verilir. Sezon sonunda en çok puanı toplayan takım İkinci Lig şampiyonu ilan edilir ve bir sonraki sezonda lig ikincisi ve lig üçüncüsü ile İspanya Birinci Ligi'ne yükselir. Sezon sonunda İkinci Lig A'da son dört takım, bir sonraki sezon İkinci Lig B'ye düşer ve yerlerine söz konusu kategorinin yükselen takımları gelmektedir. Bir kulübün, eğer ilk takımı Birinci Lig'de yarışıyorsa, İkinci Lig'de bir pilot takımı olabilir (URL-27, 2013).

Fransa Ligue1

23 Ocak 1926'da FFFA Ulusal Konseyi, o zamana kadarki tek ulusal turnuva olan Coupe de France'ı sürdürmeye karar verdi ve her Ligde düzenlenen bölgesel şampiyonaların şampiyonlarını bir araya getiren bir Fransa şampiyonası düzenlemeye başladı. Gelecekteki şampiyonanın habercisi olan bu sistem 1929'a kadar uzanıyor ancak karmaşıklığından dolayı zarar görüyor. 1931'de profesyonel statüsü oylamaya sunuldu ve nihayet 1932'nin başında profesyonel Fransa şampiyonası projesi kesin olarak kabul edildi. İlk sezon 11 Eylül 1932'de başladı ve sonunda Lille ilk şampiyon olan takım unvanını aldı. 2. Dünya savaşı yıllarında Vichy hükümeti profesyonel futbola şiddetle karşı çıktığı için şampiyonalar ancak 1945'e kadar düzenlenebildi. İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda Fransa profesyonel şampiyonası yoluna devam etti ve sezona bağlı olarak 18 veya 20 kulübü içeriyordu. Böylece 1997 yılında şampiyonanın organizasyonunu yöneten Ulusal Futbol Ligi, uluslararası takvimi hafifletmek amacıyla 1. Lig'deki kulüp sayısını 20'den 18'e düşürme kararı aldı. 2002 yazında Ulusal Futbol Ligi, Profesyonel Futbol Ligi oldu, Division 1'in adı Ligue 1 olarak değiştirildi ve elit kulüp sayısı 18'den 20'ye çıkarıldı. Kurallara göre, yeni bir skala için test niteliğinde olacak 1988-1989 sezonunun dışında, galibiyet 1993-1994 sezonundan bu yana, 2 puan yerine 3 puan kazandırıyor. Şampiyon kulüpler için ilk Avrupa Kupası'nın oluşturulduğu tarih olan 1955'ten bu yana, UEFA endeksine göre ligde birinci olan takım bir sonraki sezonun Avrupa kupalarına katılmaya hak kazanmaktadır. Ligde son 3 sırayı alan kulüpler Ligue 2'ye (eski adıyla Division 2) düşer (URL-13, 2024).

Ligue 1, 2002'den bu yana Fransız futbol liginin en üst liginin adı, daha önceleri ise Division 1 olarak adlandırılıyordu. Lig, orijinal haliyle ilk kez 1932'de, Fransız futbolunda profesyonelliğin yasal hale gelmesinden iki yıl sonra kuruldu. Manş Denizi'nin diğer yakasında futbol nispeten geç popüler hale geldi. O döneme kadar Fransızlar için bisiklet en önemli spordu. Bununla birlikte, 1890'lı yıllarda Paris'te futbol gelişmeye başladı ve kısa sürede diğer bölgelere yayıldı. İlk ulusal (sadece Paris takımının katılmasına rağmen) yarışma 1894'te düzenlendi. Ancak bu, ülkede profesyonel futbolun tanıtılmasından birkaç on yıl önceydi. Profesyonel ligin ilk sezonu 1932'de oynandı ve 20 takımdan oluşuyordu (bu sezon lige Ulusal adı veriliyordu). Bugün Ligue 1'de yer alan takımlarla aynı sayıda takım vardı. Lig şampiyonu, 2007'den bu yana Pablo Reinoso tarafından tasarlanan "Hexagoal"

ödülünü alıyor. D'Andrée Putman tarafından tasarlanan “le Trophée de Ligue 1” adlı eski kupanın yerini aldı (URL-14, 2023).

Fransa Ligue2

Fransız futbolunun kalite bakımından ikinci sıradaki ligidir ve Ligue de Football Professionnel'i (LFP) oluşturan iki ligden biridir, diğer lig ise ülkenin en iyi futbol ligi Ligue 1'dir. Championnat National isminde 3. Büyük lig olan bir alt ligde ise küme düşme ve yükselme için birbirleriyle yarışan takımlar bulunuyor. Sezonlar ağustos ayından mayıs ayına kadar sürer ve takımların her biri 38 maç ve tüm kulüpler sezon boyunca toplam 380 maç oynar. Maçların çoğu Cuma ve Pazartesi günleri oynanırken, bazı maçlar hafta içi ve hafta sonu akşamları oynanır. Maçlar, Noel'den önceki son hafta sonu olan Ocak ayının ikinci haftasında devre arası bitmeden önce düzenli olarak iki hafta süreyle oynanmaz. 20 takımlı bir ligde her takım sezonu toplam 38 maç olmak üzere iki maç oynayarak tamamlar. Sezon sonunda ligin en iyi üç takımı Ligue 1'e yükselirken, son üç takım Championnat National'a düşmektedir (URL-15, 2024).

Hollanda 1. Ligi Eredivisie

Eredivisie, Hollanda'nın en üst düzey profesyonel futbol ligidir. Lig, Hollanda'da profesyonel futbolun başlamasından iki yıl sonra, 1956'da kuruldu. Lig 18 kulüpten oluşuyor. Her kulüp sezon boyunca diğer kulüplerle biri kendi evinde, diğeri deplasmanda olmak üzere iki kez karşılaşmaktadır. Her sezonun sonunda, en alttaki kulüp otomatik olarak Hollanda lig sisteminin ikinci seviyesi olan Jupiler Ligi'ne (Birinci Lig) düşer. Aynı zamanda Birinci Lig şampiyonu da otomatik olarak Eredivisie'ye yükselir. Eredivisie'nin son sırasındaki takım direkt düşerken son sıralarındaki diğer iki kulüp, ayrı yükselme / düşme play-off'larına gider. Play-off maçları iki grupta oynanır. Yükselme/düşme play-off gruplarının her ikisinde de her kulüp, diğer kulüplerle ev-deplasman müsabakası oynar. Her play-off eşleşmesinin galibi bir sonraki sezonun Eredivisie liginde oynar, diğer takımlar Birinci Lig'e gider. Eredivisie kurulduğu günden bu yana, izlenmesi en saygın ve en eğlenceli futbol liglerinden biri olarak dünya çapında bir üne kavuşmuştur. Futbol izlemeyi seven taraftarları ve futbol fanatikleriyle dolu bir ülke olan Hollanda, ofansif futboluyla Avrupa'da ve tüm dünyada seviliyor. Ayrıca yetenekli gençlerin gelip kariyer başlangıcı yapabilecekleri ve kariyerlerinde bir sonraki adımı atabilecekleri popüler

bir yer olarak görülüyor. Eredivisie'nin ilk sezonunda (1956), PSV oyuncusu Coen Dillen, bir sezonda en fazla golü atarak (43 gol) tarih yazdı. Bu rekor bugün hala güncelliğini korumaktadır. Eredivisie'nin ilk şampiyon takımı Ajax oldu. O tarihten bu yana Ajax 33 kez şampiyon olurken, PSV 23 şampiyonlukla ikinci, Feyenoord ise 14 şampiyonlukla üçüncü sırada yer alıyor. Bu üç takım, Hollanda futbol müsabakasını yıllarca domine etmiş olan 'geleneksel ilk üç' olarak biliniyor. 1981-2009 yılları arasında bu üç takım dışında hiçbir takım lig şampiyonluğu kazanamadı. AZ Alkmaar 2009 yılında bu seriye son verdi ve şampiyon olmayı başardı. Ertesi yıl FC Twente, Eredivisie'nin 'geleneksel ilk üç'ünden birini bir kez daha geride bırakarak ilk şampiyonluğunu kazandı. Dünyanın her yerinde Eredivisie, antrenman programları ve uluslararası en iyi oyuncuların yanı sıra antrenörlerin gençlik gelişimleriyle de tanınmaktadır. Hollanda futbol kulüplerinin başarısı, oyuncu gelişimiyle ve genç yeteneklere kendilerini geliştirmeleri ve daha büyük şampiyonalarda isim yapmaları için verebildikleri fırsatlarla doğrudan ilgilidir. Eredivisie'nin genç yeteneklere odaklanması ve bağlılığı sayesinde, tarih boyunca birçok Hollandalı oyuncu uluslararası şampiyonanın zirvesinde oynamayı başardı. Bu oyuncular arasında Johan Crujff, Johan Neeskens, Willem van Hanegem, Ruud Gullit, Marco van Basten, Frank Rijkaard, Ronald Koeman, Dennis Bergkamp, Patrick Kluivert, Edgar Davids, Philip Cocu, Frank de Boer, Jaap Stam yer alıyor ancak bunlarla sınırlı değil. Edwin van der Sar, Clarence Seedorf, Mark van Bommel, Ruud van Nistelrooy, Wesley Sneijder, Arjen Robben, Rafael van der Vaart, Dirk Kuijt ve Robin van Persie. Daha önce de belirttiğimiz gibi Eredivisie'den Louis van Gaal, Frank Rijkaard, Guus Hiddink ve Bert van Marwijk gibi pek çok başarılı antrenör çıktı (URL-16, 2024).

Hollanda 2. Ligi Keuken Kampioen Divisie

Eerste Divisie, Hollanda'daki en üst düzey ikinci futbol ligidir. Yükselme/düşme sistemleri aracılığıyla üst düzey Eredivisie ile bağlantılıdır. Sponsorluk nedenlerinden dolayı Keuken Kampioen Divisie olarak da bilinirken, daha önce aynı nedenden dolayı Jupiler Ligi olarak biliniyordu. Eerste Divisie, birbirleriyle çift turlu ligde oynayan 20 kulüpten oluşur ve her kulüp diğer kulüple kendi evinde ve deplasmanda oynar. Ligin Noel ve Yeni Yıl tatil sezonunda kış tatiline girmesinden önce, her kulüp sezonun ilk yarısında diğer kulüplerle bir kez oynar. Sezonun ikinci yarısında, ilk yarıdakiyle aynı fikstür oynanır. Her sezonun sonunda Eerste Divisie'nin şampiyonu ve ikincisi otomatik olarak Eredivisie'ye yükselmektedir. Eredivisie'de 16.

sıradaki kulübün de dahil olduğu bir yükselme/düşme play-off'u olan Nacompetitie'ye altı kulüp daha katılır. KNVB 1990 yılında Hollanda ligleri için sponsor aramaya karar verdiğinden beri lige Toto-Divisie adı verildi. Eylül 2001 ile Haziran 2006 arasında, o zamanın sponsoru olan Gouden Gids Divisie'nin tanıtımıyla birlikte bu gerçekleşti. Temmuz 2006 ile Haziran 2018 arasında sponsorun devreye girmesiyle Jupiler Ligi haline geldi. Temmuz 2018'den bu yana yeni sponsorun tanıtılmasıyla ligin ismi, Keuken Kampioen Divisie oldu. 1971–72 ve 2008–09 sezonları arasında takımlar Eerste Divisie'den küme düşemedi. 2009–10 sezonundan itibaren, bir takım Eerste Divisie'den Hoofdklasse'ye (o zamanlar Hollanda futbolunun ana amatör ligi) düştü. 2008-09 sezonundan önce Hoofdklasse kulüpleri profesyonel lisans alarak yükselebiliyordu. 2016-17 sezonundan bu yana üçüncü kademe amatör Tweede Divisie'ye isteğe bağlı küme düşme söz konusu. Tweede Divisie'deki kulüpler ise yükselmeye hak kazanmak isteyip istemediklerini sezon ortasında federasyona bildirme zorundadır. Ancak bu kulüplerden birinin Tweede Divisie şampiyonluğunu kazanması, Eerste Divisie'den küme düşen bir takım olması durumunda mümkündür. 2019-20 sezonunun geri kalanı, 2019 koronavirüs hastalığı (COVID-19) salgını nedeniyle iptal edildi, dolayısıyla herhangi bir yükselme veya küme düşme olmadı. İptalden önce, KNVB Aralık 2019'da toplandı ve ikinci lige yükselmenin ve üçüncü lige düşmenin 2022-23'e kadar askıya alındığına karar verdi (URL-17, 2024).

Belçika 1. Ligi Jupiler Pro League

Belçika Birinci Ligi, Belçika'daki en iyi futbol müsabakasının adıdır. Ancak, 2015/2016 sezonundan sonra, bu yarışma, Jüpiter şirketi ile bir dizi sponsorluk anlaşması imzalandıktan sonra adını Jupiter Pro League veya gayri resmi olarak Belçika Pro Ligi olarak değiştirdi. Bu ligde mücadele eden on altı takım yer alıyor. Belçika futbol liginde sezon Temmuz sonunda başlar ve Mayıs ayına kadar sürer. 16 takımın her birinin sezonun ilk bölümü bitmeden 30 maç oynaması gerekir. Belçika Birinci Ligi, 1895 yılında Belçika Kraliyet Futbol Federasyonu tarafından kurulmuştur. Belçika Birinci Ligi 122 yıllık tarihinde, bu ligde 74 farklı takım müsabaka oynama şansı elde etti ve bu takımlardan sadece 15'i ligde şampiyonluğu kazanmayı başardı. Bu takımlar arasında RSC Anderlecht en çok şampiyonluk kazanan takım (34), Club Brugge KV 14 şampiyonluk kazanırken, Union Saint-Gilloise 11 ve Standard Liege tüm bu yıllarda 10 şampiyonluk kazandı. Belçika Birinci Ligi ilk şampiyonu, RC de Bruxelles ile Belçika ulusal futbol liginde ilk sekiz şampiyonluğu kazanan FC

Liegeois oldu. Ligde zamanla müsabık takım sayısı arttı. Şu anda, Belçika Birinci Lig veya Jupiter Pro Lig tüm ulusal liglerin UEFA sıralamasında 10. sırada yer alıyor. Bu sıralama takımların Avrupa müsabakalarındaki performansları esas alınarak belirlenmektedir. Bir zamanlar Belçika Birinci Lig üçüncü sıradaydı ama bu uzun zaman önce 1980'deydi. Sezonun ilk bölümündeki sıralamalarına bağlı olarak, takımlar daha sonra Play-Off 1 ve Play-Off 2'de müsabaka oynamaya hak kazanırlar. Play-Off 1'de ligin ilk aşamasında ilk 6 sıradaki takımlar devam eder ve müsabakanın bu aşamasında iki kez birbirleriyle oynarlar. Play-Offs 2'de daha fazla sayıda takım yer alır, yani sezonun ilk bölümünü yedinciden on beşinci sıraya kadar bitiren takımlar birbirlerine karşı oynama hakkı elde eder. Bu yarışma UEFA Avrupa Lig Play-off'ları olarak da bilinir, çünkü bu play-off'un galibi UEFA Avrupa Lig'i'ne katılma hakkını da güvence altına alır. Sezonun ilk bölümünde on altı takım yarışır, ancak yarışmanın Play-Off etabına sadece on beş katılım vardır; sebebi ise sezonun normal bölümünü son sırada bitiren takımın Belçika Birinci Lig B'ye direkt olarak düşmesidir. Belçikalılar, dünyanın en ateşli futbol taraftarlarından olarak tanınır. Hafta sonları Belçika Birinci Lig'deki stadyumlar futbol takımlarını desteklemek için gelen futbol seyircileriyle doludur. Tüm bu taraftarları ağırlamak için, Belçika'dan futbol takımları, taraftarlara maçı izleme konusunda mümkün olan en iyi deneyimi sağlayacak yeni stadyumlar inşa ettiler. Belçika'daki en büyük stadyum Kral Baudouin Stadyumu'dur ve bu stadyum Belçika milli futbol takımına ev sahipliği yapmaktadır. Bu stadyumun yanı sıra, çok sayıda taraftara ev sahipliği yapabilecek bir başka stadyum, kesin olarak 30.000 kapasiteli Standard de Liege'in evi olan Stade de Sclessin'dir. Belçika'nın üçüncü büyük stadyumu, 24.604 taraftara ev sahipliği yapabilen Cristal Arena adlı KRC Genk'in evi olan stadyumdur. Dördüncü sırada Belçika'nın en başarılı futbol takımı Anderlecht'e ev sahipliği yapan stadyum var ve o stadyumun adı Constant Vanden Stock Stadion ve 21.500 taraftara ev sahipliği yapabiliyor. (URL-28, 2021).

Belçika 2. Ligi Challenger Pro League

Belçika futbolu için ikinci lig 1909'da kuruldu 1923'ten itibaren bu bölümde iki lig vardı (Promosyon A ve Terfi B olarak adlandırıldı). 1926'da sistem değişti ve ikinci en yüksek seviyede 14 kulüpten oluşan yalnızca bir lig artık Division 1 olarak adlandırıldı. 1930-31 sezonunun sonunda Division 1 yeniden iki lige bölündü ve her biri 14 kulüpten oluşmaktaydı. Her yıl, her ligin son iki takımı Division 2'ye düşürüldü ve ilk iki kulüp Premier Division'a yükseldi. 1952'de ligin adı 16 takımdan oluşan

Division 2 olarak değiştirildi. İlk iki kulüp birinci lige çıkmaya hak kazanmaktaydı. 1974'te 3. bir takımı en üst lige çıkarmak için play-off'lar başlatıldı. Son olarak 1994 yılında kulüp sayısı 18'e çıkarıldı. 1993-94 sezonundan bu yana galibiyet üç puan kazandırır. 2008-09 ve 2009-10 sezonlarında, Namur – Geel davasının ardından ikinci lig 19 takım arasında oynandı (her iki takım da ikinci ligde oynama haklarını talep ediyordu). Belçika İkinci Ligi, 2015-16 sezonunun ardından sona erdi. Sezon normal sezondan (18 takım, 34 maç günü) ve play-off'lardan oluşuyordu. Normal sezon, kış aylarında 3 hafta arayla Ağustos ve Mayıs ayları arasında oynanan çift turlu bir turnuvaydı. Takımların genel klasmanının yanı sıra 3 dönem daha hesaplandı. İlk periyot ilk 10 maç gününü, ikinci periyot sonraki 12 maç gününü ve üçüncü periyot ise son 12 maç gününü kapsıyordu. Normal sezonun galibi birinci lige yükselirken 3 periyodun her birinde en iyi dereceyi elde eden takımlar, birinci ligde 15. sırada yer alan takımla birlikte play-off'lara katılmaya hak kazanmaktadır. Normal sezon şampiyonunun bir veya daha fazla periyodu kazanması veya başka bir takımın birden fazla periyodu kazanması durumunda, genel sıralamada en iyi sırayı alan takımların 4 takım arasında oynanabilecek play-off'lara katılmaya hak kandiğı bir sistem mevcut. Play-off'lar çift turlu olarak oynanmakta olup, kazanan birinci ligde yer almaya hak kazanmaktadır (URL-18, 2015).

Portekiz 1. Liga Portugal

Primeira Liga, Portekiz'in en iyi profesyonel futbol ligidir ve 1989'a kadar ülkedeki tek profesyonel futbol ligi olmuştur. Benfica, Porto ve Sporting gibi kulüplerle birlikte her zaman Avrupa'nın en büyük liglerinden biri olmuştur. Bu üç takım, ligin ilk sezonunun olduğı 1938-39'dan bu yana neredeyse tüm şampiyonlukları kazandı. "Primeira Liga" ilk kez 1934'te, Portekiz'de resmi bir ulusal ligin kurulmasından dört yıl önce kullanılan bir isimdir. Ülkede futbol 1938'de yeniden düzenlendiğinde, yeni lig formatına "Campeonato Nacional da Primeira Divisão" (Birinci Lig Ulusal Şampiyonası) veya kısaca "Primeira Divisão" (Birinci Lig) adı verildi ve bu isim 1999 yılına kadar kullanıldı. Porto ilk şampiyon oldu, gelecek sezon da unvanını korudu ve Benfica ve Sporting gibi Portekiz'in "Üç Büyükleri"nden biri olarak kaldı. 1941 yılına kadar yarışmaya yalnızca Lizbon, Porto, Coimbra ve Setúbal takımları katıldı. O yıl Braga ve Algarve'den iki kulüp kabul edildi. Lig nihayet 1945'te daha ülke çapında bir yapı kazanmayı başardı. Ülkenin herhangi bölgesinden herhangi bir takım, İkinci Lig'den yükselme hakkı kazandığı taktirde üst lige yükselebiliyor.

Benfica ülkenin en çok şampiyonluk kazanan kulübü konumunda. Şampiyonluk unvanını en büyük iki rakipleri Porto ve Sporting'den daha fazla kazandı. Ayrıca Taça de Portekiz kupasını (ikinci büyük ulusal futbol müsabakası olan Portekiz Kupası) diğer takımlardan çok daha fazla kaldırdılar. Benfica, 1973'te sezonu namağlup tamamlayan ilk takım oldu, 30 maçın 28'ini kazandı ve sadece iki kez berabere kaldı. 1977-78 sezonunu da tek bir mağlubiyet almadan bitirerek başarılarını tekrarladılar (21 galibiyet, 9 beraberlik), ancak ironik bir şekilde şampiyonluk unvanını Porto'ya kaptırdılar. Benfica'nın iki rekoru daha var; 1971-72 sezonunun ikinci yarısı ile gelecek sezonun ilk yarısını birleştirerek üst üste 29 maç kazandılar. Ayrıca Ekim 1976'dan Eylül 1978'e kadar 56 maçta Portekiz şampiyonasında diğer takımlardan daha uzun süre yenilmediler. Porto da şampiyonluğu iki kez yenilgisiz tamamladı ve 1999'da üst üste beş sezon şampiyonluğu kazanan ilk kulüp oldu. Benfica, Porto ve Sporting neredeyse tüm şampiyonlukları kazanan üç takımdan ibaret değil. Aynı zamanda hiç küme düşmeyen, en büyük stadyumlara sahip ve ortalama seyirci ortalaması da en yüksek olan tek kulüp konumundalar. Dahası, tarihsel olarak Portekiz milli takımına oyuncu tahsis eden belli başlı kulüpler olarak bilinmektedirler. "Primeira Liga" adı, 1999 yılında ligin adı olan "Primeira Divisão"nun yerine geri döndü. Üç yıl sonra, bir sponsorun adıyla birleştirilmeye karar verildi ve kulüpler için başka bir gelir kaynağı "Liga Portuguesa de Futebol Profissional" eklendi. Daha yaygın olarak "Liga Portekiz" veya kısaltmasıyla "LPFP" olarak bilinen bu lig, Portekiz'in iki profesyonel liginin (ikinci lig dahil) yönetim organıdır (URL-19, 2024).

Portekiz 2. Liga Sabseg

Sponsorluk nedenleriyle Liga Portekiz 2 SABSEG olarak da bilinen Liga Portekiz 2, Portekiz futbol ligi sisteminin ikinci en yüksek ligidir. Her sezonun sonunda, en üst sıralarda yer alan iki takım Primeira Liga'nın en üst ligine yükselir ve en düşük sıradaki iki takım üçüncü kademe lige düşer. 2021-22 sezonundan itibaren küme düşen takımlar artık dördüncü kademe olacak olan Campeonato de Portekiz'de değil, Liga 3 (Lig 3) adlı yeni oluşturulan üçüncü seviye bir ligde mücadele eder. Lig, 1990 yılında Segunda Divisão de Honra olarak başladı ve Portekiz futbolunun ikinci kademe ligi olan Segunda Divisão'nun yerini aldı. Lig 1999 yılında Liga Portuguesa de Futebol Profissional'ın (LPFP) himayesi altına girdiğinde, Segunda Liga (İkinci Lig) olarak yeniden adlandırıldı. Bu isim, 2005 ile 2012 yılları arasındaki dönem dışında 2016 yılına kadar kullanıldı. 2016 yılında Liga Pro olarak yeniden markalanan

lig, 2020-21 sezonunun ilk aşamalarında mevcut ismine kavuştu. 2018-19 sezonu itibarıyla, birçok üst düzey kulübün pilot takımlarıyla birlikte ülke çapında 18 takım tarafından oynanmaktadır. Yirmi farklı takım lig şampiyonluğunu kazandı; en başarılısı dört şampiyonluk kazanan Paços de Ferreira'dır (URL-20, 2021).

Rusya 1. Ligi Premier Liga

Batı'daki insanlar Rusya Premier Ligi'ni (Ruska Premijer liga) Sovyet Ligi'nin devamı olarak görme eğilimindedir ancak bu kesinlikle yanlış. Gerçek şu ki, 1991'de Gürcistan ve Baltık ülkeleri Sovyetler Birliği'nin futbol liginin dışındayken, en üst Lig'de yalnızca altı takım Rusya takımıydı. 1990'da ise son 'tam' Sovyet Şampiyonası olarak görülebilecek olanda artık Rusya takımları yoktu. Yeni ya da çok daha eski bir müsabakanın devamı olan Rusya Futbol Premier Ligi, her yıl ülkenin en iyi takımlarının bulunduğu yerdir ve milyonlarca Rus'un yanı sıra futbol taraftarları için de tutku ve heyecan uyandırmaktadır. Doğu Avrupa'nın liginde olup bitenleri dünyanın diğer yerlerinden takip etmektedirler. Rusya'daki ilk futbol tarihi, 1860'larda İngiliz denizcilerin Odessa rıhtımlarında oynamasıyla başladı. Ancak popülaritenin artması düz bir yolculuk olmayacaktı ve Rusya, yeniliği Doğu Avrupa ülkeleriyle aynı istekle kucaklayamayacaktı. Birkaç on yıl sonra, 1897'de ilk resmi oyun gerçekleşecekti. 20. yüzyılın başlarında futbol, St. Petersburg ve Moskova'da daha çok tanıtılmaya başlandı ve St. Petersburg'daki Aspeden Kupası gibi ilk düzenli müsabakalar başlatıldı. Şu ana kadar bölgesel olan ilk ligler de başlatılmış oldu. Rusya Ligi veya Ruska liga, ilk sezonunu 1992 yılında, Sovyetler Birliği'nin dağılmasının hemen ardından, ülke açısından sıkıntılı bir dönemde yaşadı. 20 takımlı bir lig olarak başlayan, yavaş yavaş 16 takımlı bir lige dönüştü. Birkaç istisna dışında bu sayı, o zamandan beri RPL için ideal kabul edildi. Spartak Moskova, on yılda aldığı dokuz şampiyonluktan ilki olan, neredeyse akıl almaz bir başarı olan ve Rusya'da tekrarlanması neredeyse imkânsız görünen ilki kazandı. Bu on yılda Spartak'ın şampiyonluk serisinin arasına girmeyi başaran tek takım, 1995'te şampiyonluğu kazanan Spartak-Alania Vladikavkaz'dı. Yüzyılın başından kısa bir süre sonra diğer Moskova takımları öne çıktı. Lokomotiv ve CSKA, takımı ligde boy göstermeye başladılar. Ligin adı 2002 yılında Rusya Premier Ligi oldu. En iyi oyuncularla sözleşme imzalamak için büyük yatırım yapan Zenit ve Rubin Kazan, Moskova'nın tekelinin sona erdiği mesajını verdi. O zamandan bu yana CSKA, diğer Moskova kulüpleri ve Saint Petersburg'dan Zenit'in meydan okumaya devam etmesine ve zaman zaman kendi koleksiyonlarına daha fazla kupa

eklemesine rağmen zirveye geri döndü. 2011'de Premier Lig'in geleneksel ilkbahar/sonbahar formatını terk ederek Batı Avrupa'da yaygın olan formata geçmesiyle önemli bir değişim yaşandı. Şampiyona yaz ortasından sonuna kadar başlayıp Mayıs ayına kadar devam edecek ve uzun bir ara tatil yaşanacak. Mali açıdan, kulüpler ve genel olarak mantıksız harcamaların yapıldığı dönemlerden beri iniş çıkışlar yaşadı. Bir bütün olarak Rusya ekonomisinde olup bitenleri takip ederek daha akli başında yönetim dönemlerine geçiş yapılmak zorunda kalındı. Yıllar geçtikçe gelişen, muhteşem gelişmeler görmeye devam eden bir sektör olan önemli bir lig haline geldi. 2002 yılında Lokomotiv Moskova, Rusya'da gerçekten modern ve futbola özgü bir stadyuma sahip ilk takım oldu. Sonraki yıllarda diğer kulüpler de benzer şekilde modern bir stadyuma sahip olmanın doğru yol olduğunu fark etti ve özellikle Rusya'nın 2018'de Dünya Kupası finallerine ev sahipliği yapma hakkını kazanmasının ardından, fantastik yeni arenaların inşasında benzeri görülmemiş bir patlama yaşandı. Sovyet döneminde Moskova'nın büyükleri düzinelerce ve on binlerce taraftar toplardı fakat seyirci sayısında önemli ölçüde azalma vardı. 2008'den sonra hiçbir sezonda maç başına ortalama 13.000'den fazla bilet satılmayan ligde ancak modern stadyumların Rusya'nın en soğuk aylarında maç izlemeyi daha kolay ve daha çekici hale getirmesiyle bu durum büyük oranda değişti (URL-21, 2023).

Rusya 2. Ligi 1. Division (First League)

Eskiden Rusya Birinci Ligi ve Rusya Futbol Ulusal Ligi (FNL) olarak adlandırılan Rusya Birinci Ligi (Pervaya liga), Rus futbol ligi sisteminin ikinci düzey futbol ligidir. Rusya Profesyonel Futbol Ligi (PFL) yönetimi tarafından yönetilmekteydi. 2011 yılından bu yana Futbol Ulusal Ligi tarafından yönetilmektedir. Lig 18 kulüpten oluşuyor. Her sezonun ardından en iyi iki kulüp Rusya Premier Lig'e yükselir ve son dört kulüp Rusya Profesyonel Futbol Ligi'ne düşer. Üçüncü ve dördüncü takımlar, Premier Lig'in 13. ve 14. takımlarına karşı iç saha ve deplasman play-off'ları oynar ve yükselme şansı yakalar. Bir veya daha fazla kulübün gelecek sezona katılma izni olmaması durumunda, daha önce küme düşen takımlar geçen sezonun sıralamasına göre ligde tutulur. Premier Lig takımlarının pilot takımları (FC Krasnodar 2 gibi) yükselme hakkına sahip değildir, sadece küme düşme hakkına sahiptir. Sovyetler Birliği'nin dağılması nedeniyle, eski Sovyet Üst Ligi ve Sovyet Birinci Ligindeki tüm Rus kulüpleri, Rusya liginde birleşti; bu, Rus futbolunun yeni ikinci kademesinin bölgesel kalacağı anlamına geliyordu. İlk iki sezonda ikinci

kademe müsabakaları coğrafi bölgelere göre oluşturulan üç ayrı grupta gerçekleştirildi ve 1994 yılında tek lig oluşturuldu (URL-22, 2024).

3. MATERYAL VE METOD

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada nicel veri analizleri kullanılmıştır. Nicel veri analizi belirli bir nesne veya gruplar hakkında sayısal bilgiler toplamayı ve bu verileri analiz etmeyi amaçlayan bir yontemdir.

3.2. Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırmanın kapsamını, futbolda Avrupa'nın önde gelen 10 farklı ligindeki takımların sezon içerisinde önceden belirlenen haftalardaki durumlarının sezon sonunda ilk 4 ve son 4 sırada bitirmelerine etki edip etmediğinin araştırılması oluşturmaktadır. Çalışma belirlenen 10 ülkenin futbolda 1. ve 2. liglerinin belirlenen haftalardaki takım sıralamaları ile sınırlıdır.

3.3. Verilerin Toplanması

Çalışmada kullanılan veriler www.transfermarkt.com.tr adlı açık kaynak kod kullanan internet adresinden yazar tarafından toplanmıştır.

3.4. Araştırmanın Örnekleme

Uygulamanın örneklemini 10 farklı ülkenin futbolda 1. ve 2. liglerinin belirli haftalarını (5. hafta, 10. hafta, 15. hafta ve 2. devrenin ilk haftası) ilk 4 ve son 4 sırada bitiren takımlar oluşturmaktadır. Toplamda 10 ülke, 20 yıllık dönem ve ilk 4 ile son 4 takımların belirlenen 4 hafta için listelendiğı 8000 veri kullanılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Uygulamada verileri karşılaştırmak için Ki-kare analizi, Varyans Analizi (ANOVA), Spearman sıra korelasyonu test istatistikleri kullanılmıştır. Analizlerde SPSS.25 (*Statistical Package for Social Sciences*) paket programı kullanılmış ve tüm analizlerde güven düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

4. BULGULAR

Uygulama

Uygulamada 10 farklı ülkenin futbolda 1. ve 2. liglerinin belirli haftalarını (5. hafta, 10. hafta, 15. hafta ve 2. devrenin ilk haftası) ilk 4 ve son 4 sırada bitiren takımların, sezon sonundaki sıralamalarda ilk 4'te ve son 4'te yer alma istatistikleri araştırılmıştır. Uygulamada kullanılan veriler 2003-04 sezonundan 2022-23 sezonuna kadar 20 yıllık bir dönemi kapsamaktadır. Belirlenen 10 ülke liglerinin 5'i Avrupa'nın en önemli liglerine sahip İngiltere, Almanya, Fransa, İspanya ve İtalya ligleri iken diğer 5'i ise Türkiye, Hollanda, Belçika, Portekiz ve Rusya ligleridir.

Çalışma verileri 2 aşama için değerlendirilmiştir: Sezonu ilk 4 sırada bitiren takımların Şampiyonluk ve Avrupa kupalarına katılma olasılıklarının belirlenmesi (2. Lig takımlarının ise bir üst lige çıkma olasılıklarının belirlenmesi) ve sezonu son 4 sırada bitiren takımların ligden düşme olasılıklarının belirlenmesi. Uygulamada Ki-kare analizi, Varyans Analizi (ANOVA), Spearman sıra korelasyonu test istatistikleri kullanılmıştır.

Tablo 4.1. Sezon Sonunda İlk 4 İçinde Yer Alan Takımların Belirli Haftalardaki İlk 4 İçinde Bulunma Olasılıkları

Ligler	Haftalar			
	5. Hafta	10. Hafta	15. Hafta	2.Yarı İlk Hafta
Almanya 1	0,58	0,71	0,80	0,79
Almanya 2	0,50	0,65	0,74	0,79
Fransa 1	0,48	0,65	0,69	0,75
Fransa 2	0,45	0,48	0,64	0,74
İngiltere 1	0,61	0,75	0,84	0,88
İngiltere 2	0,41	0,53	0,60	0,71
İspanya 1	0,64	0,75	0,79	0,90
İspanya 2	0,40	0,46	0,63	0,70
İtalya 1	0,53	0,70	0,73	0,78
İtalya 2	0,43	0,49	0,63	0,76
Belçika 1	0,59	0,71	0,76	0,80
Belçika 2	0,56	0,63	0,75	0,83
Hollanda 1	0,68	0,78	0,80	0,81
Hollanda 2	0,48	0,65	0,61	0,78
Türkiye 1	0,59	0,64	0,76	0,79
Türkiye 2	0,49	0,63	0,68	0,74
Portekiz 1	0,68	0,80	0,89	0,89
Portekiz 2	0,55	0,64	0,78	0,71
Rusya 1	0,55	0,64	0,76	0,70
Rusya 2	0,51	0,64	0,69	0,75

Analizlerde SPSS.25 (Statistical Package for Social Sciences) paket programı kullanılmış ve tüm analizlerde güven düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

Uygulamada ilk olarak Tablo 4.1.'de 20 sezonluk verilere göre lig sonunda ligi ilk 4 içinde bitiren takımların, sezonun 5., 10., 15, ve 2.yarının ilk haftasında ilk 4'te bulunma ortalama olasılıkları verilmiştir.

Not. Tablo 4.1.'deki sonuçlara genel olarak baktığımızda ligin 2.yarisının ilk haftasının beklenildiği gibi daha belirleyici olduğu görülmektedir. Ligin 2.yarisının ilk haftasında belirlenen en düşük ortalama olasılık değeri 0,70'tir yani ligin 2.yarisında ilk 4 sıradaki takımların 3'ünün ligin sonunda da ilk 4 sırada yer aldığı söylenebilir.

Tablo 4.2.'de ise 20 sezonluk verilere göre lig sonunda ligi son 4 içinde bitiren takımların, sezonun 5., 10., 15, ve 2.yarının ilk haftasında son 4'te ortalama bulunma olasılıkları verilmiştir.

Tablo 4.2.Sezon Sonunda Son 4 İçinde Yer Alan Takımların Belirli Haftalardaki Son 4 İçinde Bulunma Olasılıkları

Ligler	Haftalar			
	5. Hafta	10. Hafta	15. Hafta	2.Yarı İlk Hafta
Almanya 1	0,46	0,51	0,64	0,68
Almanya 2	0,46	0,59	0,65	0,66
Fransa 1	0,43	0,53	0,59	0,64
Fransa 2	0,39	0,53	0,60	0,65
İngiltere 1	0,49	0,56	0,61	0,65
İngiltere 2	0,43	0,48	0,55	0,71
İspanya 1	0,39	0,49	0,56	0,63
İspanya 2	0,31	0,39	0,53	0,59
İtalya 1	0,49	0,66	0,70	0,75
İtalya 2	0,44	0,56	0,63	0,65
Belçika 1	0,61	0,63	0,69	0,79
Belçika 2	0,55	0,68	0,70	0,79
Hollanda 1	0,50	0,63	0,69	0,71
Hollanda 2	0,59	0,64	0,66	0,69
Türkiye 1	0,53	0,70	0,68	0,70
Türkiye 2	0,53	0,55	0,69	0,74
Portekiz 1	0,46	0,59	0,69	0,66
Portekiz 2	0,38	0,50	0,65	0,64
Rusya 1	0,60	0,74	0,78	0,75
Rusya 2	0,46	0,60	0,63	0,66

Not. Tablo 4.2.'deki sonuçlara genel olarak baktığımızda 15. haftanın ve ligin 2.yarisının ilk haftasının belirleyici haftalar oldukları görülmektedir.

Tablo 4.2.'de 20 sezonluk verilere göre lig sonunda ligin son 4 içinde bitiren takımların, sezonun 5., 10., 15, ve 2.yarının ilk haftasında son 4'te ortalama bulunma olasılıkları verilmiştir.

Liglerin belirli haftalardaki sıralamalarının lig sonucuna etkileri haftalar bazında istatistiksel olarak araştırılmıştır. Buna göre belirlenen haftalardaki ilk 4 sırayı oluşturan takımların sıralama farklılıklarının istatistiksel olarak farklılık gösterip göstermediği ANOVA testi ile araştırılmış ve farklılık gösteren haftalar ise Tukey post-hoc testi ile belirlenmiştir.

Tablo 4.3.'te ligin ilk 4 sırasındaki takımlar için istatistiksel olarak farklılık gösteren hafta çiftleri verilmiştir.

Tablo 4.3. Ligin İlk 4 Sırasının Haftalara Göre Etkileşimleri

Ligler	Haftaların Karşılaştırması					
	5-10	5-15	10-15	5-2Y	10-2Y	15-2Y
Almanya 1		*		*		
Almanya 2		*		*		
Fransa 1		*		*		
Fransa 2		*		*	*	
İngiltere 1	*	*		*	*	
İngiltere 2				*		
İspanya 1				*		
İspanya 2		*		*	*	
İtalya 1	*	*		*		
İtalya 2		*		*	*	
Belçika 1		*		*		
Belçika 2		*		*	*	
Hollanda 1		*		*		
Hollanda 2	*			*		*
Türkiye 1		*		*	*	
Türkiye 2		*		*		
Portekiz 1		*		*		
Portekiz 2		*		*		
Rusya 1		*		*		
Rusya 2		*		*		

*<0,05

Tablo 4.3.'teki sonuçlara bakıldığında en çok farklılığın 5.hafta ile 10.hafta ve 5.hafta ile 15.hafta aralarında olduğu görülmektedir.

Tablo 4.4.'te ise ligin son 4 sırasındaki takımlar için istatistiksel olarak farklılık gösteren hafta çiftleri verilmiştir.

Tablo 4.4.Ligin Son 4 Sırasının Haftalara Göre Etkileşimleri

Ligler	Haftaların Karşılaştırması					
	5-10	5-15	10-15	5-2Y	10-2Y	15-2Y
Almanya 1		*		*	*	
Almanya 2		*		*		
Fransa 1				*		
Fransa 2		*		*		
İngiltere 1						
İngiltere 2				*	*	
İspanya 1		*		*		
İspanya 2		*		*	*	
İtalya 1	*	*		*		
İtalya 2		*		*		
Belçika 1				*	*	
Belçika 2				*		
Hollanda 1		*		*		
Hollanda 2						
Türkiye 1	*			*		
Türkiye 2		*		*	*	
Portekiz 1		*		*		
Portekiz 2		*	*	*		
Rusya 1		*				
Rusya 2				*		

*<0,05

Tablo 4.4.'teki sonuçlara bakıldığında en çok farklılığın 5.hafta ile 10.hafta ve 5.hafta ile 15.hafta aralarında olduğu görülmektedir. İtalya 1 ve Türkiye 1.ligleri için 5.hafta ve 10.hafta arasında farklılık görülmektedir.

Ülkelerin 1. ve 2. liglerinin ilk 4 ve son 4 sıralamalarının yukarıda belirlenen haftalar bakımından farklılık gösterip göstermediği araştırılmış ve sonuçlar Tablo 4.5.'te verilmiştir.

Tablo 4.5. Ülkelerin İlk 4 ve Son 4 Hafta Sıralamalarının Haftalara Göre Karşılaştırılması

	İlk 4	Son 4
Almanya	0,129	0,569
Fransa	0,076	0,933
İngiltere	0,000*	0,294
İspanya	0,000*	0,080
İtalya	0,001*	0,019*
Belçika	0,465	0,999
Hollanda	0,000*	0,675
Türkiye	0,053	0,452
Portekiz	0,000*	0,074
Rusya	0,848	0,000*

*p<0,05

Tablo 4.5.’teki sonuçlara göre belirlenen bazı haftaların lig sonunda ligin ilk 4 sırasını etkileme durumuna göre İngiltere, İspanya, İtalya, Hollanda ve Portekiz 1. ve 2.ligleri arasında istatistiksel olarak fark olduğu diğer ülkeler için istatistiksel olarak fark olmadığı görülmektedir.

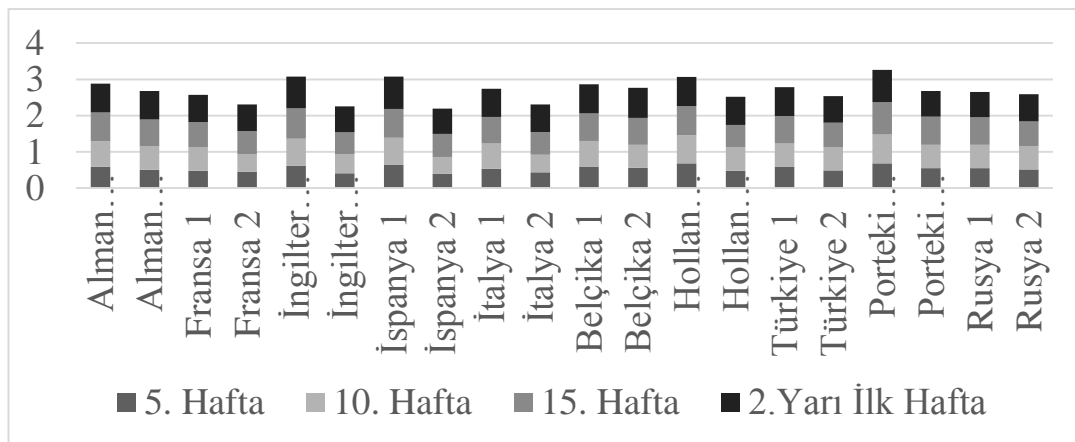
Analize dahil edilen 10 ülke seçilirken Avrupa’nın en önemli 5 ligi ve onları takip eden sonraki 5 lig olarak belirlenmişti. Buna göre Almanya, İngiltere, İtalya, Fransa ve İtalya ligleri “Üst seviye ligler”, geride kalan 5 lig ise “Alt seviye ligler” diye 2 gruba ayrıldığında, bu 2 grubun 1. ve 2. liglerinin arasında da haftalara göre sıralamaların değişim göstermesi bakımından istatistiksel olarak karşılaştırılması yapılmış sonuçlar Tablo 4.6.’da verilmiştir.

Tablo 4.6. Üst Seviye-Alt Seviye Liglere Göre İstatistiksel Karşılaştırma Test Sonuçları

	Üst Seviye Lig-Alt Seviye Lig
1.Lig Karşılaştırması (İlk 4 için)	p=0,310
2.Lig Karşılaştırması (İlk 4 için)	p=0,000*
1.Lig Karşılaştırması (Son 4 için)	p=0,000*
2.Lig Karşılaştırması (Son 4 için)	p=0,000*

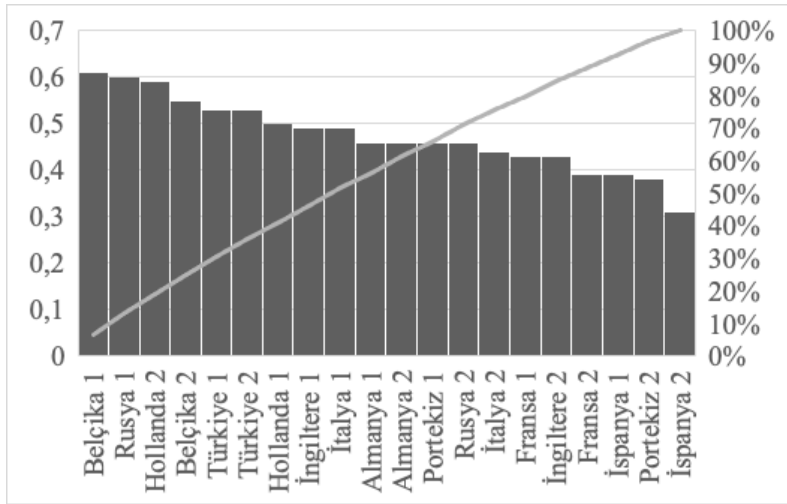
*p<0,05

Tablo 4.6.’daki sonuçlara göre üst seviye ve alt seviye ligler arasında 1. Lig sonuçlarına göre istatistiksel olarak fark bulunmamış, diğer değişkenlere göre ise istatistiksel olarak fark bulunmuştur. Son 4 sıralama için yani düşme hattında bulunan takımların performansları üst seviye ve alt seviye ülkelere göre farklılık göstermektedir. Yani alt seviye ülkelerde son 4 içerisinde yer alan takım çeşitliliği üst seviye liglerdekine göre daha fazladır.

Şekil 4.1.Sezon Sonunda İlk 4 İçinde Yer Alan Takımların Belirli Haftalardaki İlk 4 İçinde Bulunma Olasılıklarına Göre Grafikleri.

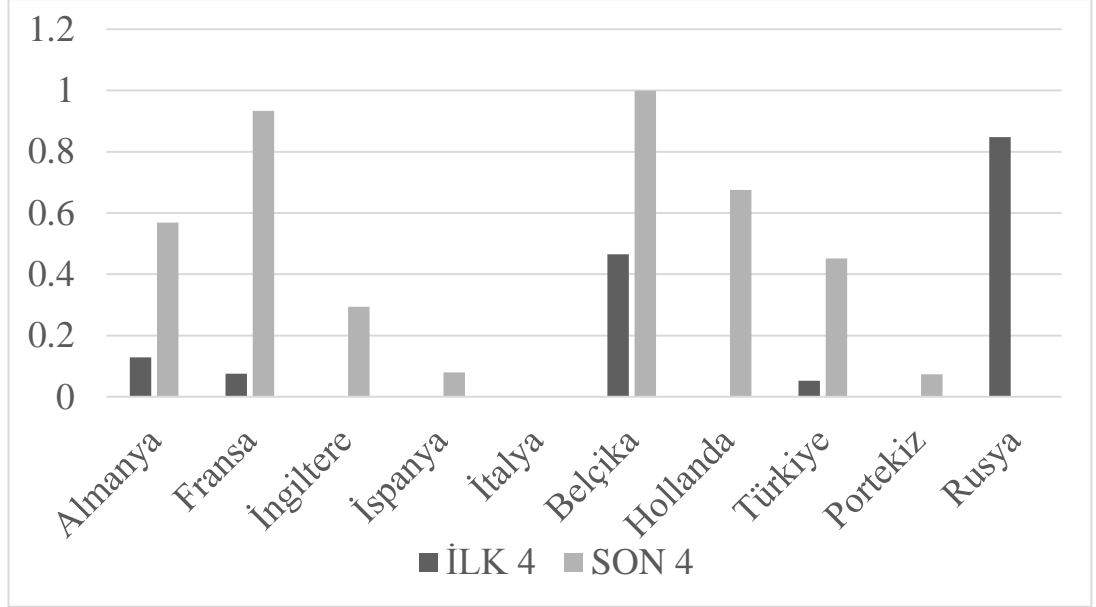
Sonuçlara genel olarak baktığımızda ligin 2.yarisının ilk haftasının beklenildiği gibi daha belirleyici olduğu görülmektedir. Ligin 2.yarisının ilk haftasında belirlenen en düşük ortalama olasılık değeri 0,70'tir yani ligin 2.yarisında ilk 4 sıradaki takımların 3'ünün ligin sonunda da ilk 4 sırada yerini koruyacağı söylenebilir. Bu sonuçlar göz önünde bulundurularak takımların ligin 2. yarısının başında, ligin sonunda oluşacak sıralamanın ortaya büyük oranda çıktığı görülmektedir. İlk 4 sıra için mücadele eden takımların günlük, haftalık, aylık ve yıllık planlarının uygulanabilirliği sonucunda lig son bulmadan ligin sonunda oluşacak sıralamanın ortaya çıktığı düşünülmektedir. Ekonomik anlamda futbol kulüpleri arasında var olan bütçe farkı ligde üst sıralarda bulunan takımların daha lig bitimine haftalar varken ligin sıralarının belirlendiği ve bunda büyük oranda bir değişiklik olmadığı görülmektedir.

Şekil 4.2. Sezon Sonunda Son 4 İçinde Yer Alan Takımların Belirli Haftalardaki Son 4 İçinde Bulunma Olasılıklarına Göre Grafikleri

20 sezonluk verilere göre lig sonunda ligi son 4 içinde bitiren takımların, sezonun 5., 10., 15, ve 2.yarisının ilk haftasında son 4'te ortalama bulunma olasılıkları verilmiştir. Belirleyiciliği en yüksek hafta 2. yarının ilk haftası olarak gözükmekte ve en yüksek değerlere 0,79 ve 0,75 ile Belçika, Rusya ve İtalya ligleri sahiptir. En düşük değerlere ise 0,31 ile İspanya 2. Ligi, 0,38 ile Portekiz 2. Ligi sahiptir. Lig kalitesi düştükçe takımların son sıralarında oluşan çeşitliliğin arttığı görülmüştür. 'Üst Seviye Liglere' oranla daha çok çeşitlilik olmasını farklı şekillerde yorumlamak mümkün olacaktır. Alt liglerde transfer sezonunun daha iyi değerlendirildiği ve bu nedenle lige

kötü başlayan takımların devre arası transferlerle durumu iyiye kullandığını söylemenin yanı sıra, Ligde düşme potasında olmayan takımların kısa süreli antrenman plan ve programlarını başarılı yapıp lig maratonunun ilerleyen haftalarında kısa vadeli programların etkisini kaybettiği söylenebilir. Bu sebeplerden dolayı ligde son sıralarında farklı takımların bulunduğunu söylememiz doğru olacaktır.

Şekil 4.3. Ülkelerin İlk 4 ve Son 4 Hafta Sıralamalarının Haftalara Göre Karşılaştırılmasına Göre Grafikleri.

Sonuçlara göre belirlenen haftaların lig sonunda ligin ilk 4 sırasını etkileme durumuna göre İngiltere, İspanya, İtalya, Hollanda ve Portekiz 1. ve 2.ligleri arasında istatistiksel olarak fark olduğu diğer ülkeler için istatistiksel olarak fark olmadığı görülmektedir. Anlamli farklılık göz önünde bulundurularak ‘Üst Seviye Ligler’ olarak adlandırdığımız 5 ligden 3 tanesinde anlamli farklılık olduğu görülmüştür. ‘Alt Seviye Ligler’ olarak adlandırdığımız 5 ligden 2 tanesinde anlamli farklılık olduğu görülmüştür. 1. Ve 2. Lig olarak incelemede bulunduğumuz 20 lig içinden sadece 1 tane 2. Ligde anlamli farklılık görülmüştür. Kalite anlamında üst düzey olan, kadro planlaması, gelecek vadeli planlar yapan ve bunu uygulayabilen takımların bulunduğu liglerde belirli haftaların son hafta oluşacak sıralamaya etki oranı daha yüksek olarak görülmektedir. Lig profesyonellik ve kalite düzeyi arttıkça takımlar arası rekabetin arttığı ve belirlenen haftaların son hafta oluşacak sıralamaya daha yüksek oranda etki ettiğini söylememiz yanlış olmayacaktır.

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada seçmiş olduğumuz 10 ülkenin 1. ve 2. Seviye futbol ligleri incelenmiştir. Toplamda 20 futbol liginin 5., 10., 15. ve 2. Yarının 1. Haftaları 20 sezonluk geçmişi incelenmiştir. Genel tabloya baktığımızda toplamda 10 ülke, 20 futbol lig, 4 farklı hafta ve 20 farklı sezon gözlemlenmiştir.

Çalışmamızda İngiltere, İspanya ve Portekiz 1.liglerinde ligin 2.yarisında ilk 4 sırada yer alan takımların hemen hemen hepsinin lig sonunda da ilk 4 içinde yer alacağı yorumu yapılabilir. Benzer şekilde, İngiltere ve Portekiz 1.liglerinde 15.haftada ilk 4 sırada yer alan takımların da hemen hemen hepsinin lig sonunda da ilk 4 içinde yer alacağı görülmektedir. Bu 2 ligin, ilk 4 sıralamalarının ligin ilk yarısının sonlarına doğru belirlendiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ligin 10.haftasındaki sonuçlara göre ise Almanya, İngiltere, İspanya, Hollanda ve Portekiz 1.liglerinde ilk 4 sırada yer alan takımların en az 3'ünün lig sonunda da ilk 4 sırada yer aldığı görülmektedir. Birçok ligde ligin henüz 5.haftasında ilk 4 sırada yer alan takımların en az yarısının da lig sonunda ilk 4 sırada yer aldığı belirlenmiştir. Ligin ilk 5 haftasındaki sonuçlara göre en belirleyici ligler ise Almanya, İngiltere, İspanya, İtalya, Belçika, Türkiye, Hollanda, Portekiz ve Rusya 1.ligleri ile Belçika, Almanya, Portekiz ve Rusya 2.ligleri diyebiliriz. Bu liglerde 5.haftada ligde ilk 4 içinde yer alan takımların en az 2'sinin lig sonunda da ilk 4 içinde yer alacağını söylenebilir. Genel olarak tabloya bakıldığında İngiltere, İspanya, Hollanda ve Portekiz 1.liglerinde belirlenen haftaların hepsinde ilk 4'te yer alan takımların en az 3'ünün sezon sonunda da ilk 4 içerisinde yer alacağını söyleyebiliriz.

Rusya 1. liginde ligin 10.haftasından itibaren son 4 sırada yer alan takımların en az 3'ünün düşeceği kesin gibidir. Benzer şekilde Belçika 1. ve 2. ligleri, Türkiye 1. ve 2. Ligleri ve İtalya 1.ligindeki takımların belirlenen haftalar içerisinde son 4 içerisinde yer almaları büyük ölçüde düşecekleri anlamına gelmektedir. 5.haftalar itibariyle Portekiz, İspanya ve Fransa 2.liglerinde son 4 içerisinde yer alan takımlardan en az yarısının düşme hattından çıktığı görülmektedir. Yine 5. haftalar itibariyle Belçika ve Rusya 1.liglerinde son 4 sırada yer alana takımların ligden düşme olasılıkları en az %60 olarak görülmektedir.

En çok farklılık İngiltere 1.liginde olmuştur. Bir tek Hollanda 2.liginde 15.hafta ile 2.yarının ilk haftası arasında istatistiksel farklılık bulunmuştur. Buna göre

diğer tüm liglerde 15.hafta ilk 4 sıralamasının ligin 2.yarisının ilk haftasındaki sıralamalara benzerlik gösterdiği söylenebilir. Bu tabloya göre liglerdeki kopma haftası (üst sıralar için) 15. hafta ve civarı demek yanlış olmayacaktır.

Bu ligler için ligin başında son 4 içerisinde yer alan takımların toparlanarak düşme hattından uzaklaştıkları söylenebilir. Bir tek Portekiz 2.liginde 10.hafta ile 15.hafta arasında istatistiksel farklılık bulunmuştur. Liglerin 15.hafta ile 2.yarının ilk haftaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık görülmemiştir. Bu tabloya göre liglerdeki kopma haftası (alt sıralar için) 15. hafta ve civarı demek yanlış olmayacaktır.

Benzer şekilde belirlenen bazı haftaların lig sonunda ligin son 4 sırasını etkileme durumuna göre İtalya ve Rusya 1. ve 2.ligleri arasında istatistiksel olarak fark olduğu diğer ülkeler için istatistiksel olarak fark olmadığı görülmektedir. İtalya 1. ve 2. liglerinin ilk 4 ve son 4 mücadelelerinin birbirlerinden farklılık gösterdiği, diğer liglere göre daha mücadele yapısında olduğu yorumu yapılabilir.

Son 4 sıralama için yani düşme hattında bulunan takımların performansları üst seviye ve alt seviye ülkelere göre farklılık göstermektedir. Yani alt seviye ülkelerde son 4 içerisinde yer alan takım çeşitliliği üst seviye liglerdekine göre daha fazladır.

Futbolda finansal raporlamanın önemi üzerine yapılan bir çalışmada alt seviye futbol ülkelerinin liglerinde sosyo-ekonomik, idari ve altyapı alanlarında büyük eksiklikler olduğu ortaya çıkmıştır (Sevim vd., 2017).

Bu eksikliklerin futbolun finansal ve sportif yöndeki sorunlarının doğuş noktası olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmamızda 2 ayrı bölüme ayırdığımız 10 futbol liginin 5 tanesi üst, tanesi alt seviye olarak ayrılmaktadır. Çalışmamızla doğru orantılı olarak alt seviye olarak ayırdığımız liglerde ekonomik yönetimin doğru yapılamamış olmasının sonuçları görülmektedir. Bunlara istinaden ekonomik planlamaların futbol kulüplerince ve federasyonlarca düzenlenmesi daha gelecek vadeli olacaktır.

Transferin nasıl yapılması ve yapılmaması üzerine yapılan bir çalışmada Türkiye Süper Ligi üzerinden gidilmiş ve borca dayalı bir büyüme olduğu gözlemlenmiştir. Transferlerde doğru oyuncu transfer yüzdesinin oldukça düşük olduğu bulunmuş ve yayın gelirlerinin dahi çok büyük bir oranının transfere harcandığı saptanmıştır. Transfer harcamalarının bugünkü yapısıyla sürdürülebilir bir yapısı olmadığı görülmektedir (Akşar, 2010).

Türkiye Süper Ligi bizim çalışmamızda alt seviye ligler arasındadır. Çalışmamız sonuçlarına baktığımızda ise kalitesi düşük olan liglerdeki takımların istikrarsız oluşu, son 4 ve ilk 4 sıradaki takımların diğer kaliteli liglere göre daha değişken olduğu gözlemlenmiştir. Çalışmamızla benzerliği olan bu araştırmada ekonomik yapının ve transfer politikasının yanlış tasarlanması ve sonuçlarının ligi ve takımları doğrudan etkilediği görülmektedir. Takım için gerekli ve doğru transferin, doğru zamanda ve gerçekçi rakamlara günü kurtarmak adına değil geleceği düşünerek yapılması takımları rahatlatacaktır.

Futbolda finansal fair play'i konu alan bir çalışmada zengin iş adamlarınca futbola enjekte edilen paraların, gelirden daha çok gidere sebep olmasının yanında, rekabetçi dengeyi küçük kulüpler için negatif yönde etkilemekte olduğu ve harcama kalemlerinin kontrolünü zorlaştırdığı görülmektedir (Akşar, 2009).

Çalışmamızda ise bazı liglerde 20 sezona bakıldığında şampiyon takımların veya ilk 4 sıradaki takımların Almanya Ligi örneği üzerinden bakacak olursak incelemiş olduğumuz sezonlarda 14 kez Bayern Münih, 2 kez Borussia Dortmund ve 1 kez Wolfsburg takımlarının şampiyon olduğu görülmektedir. Literatür ve çalışmamız arasındaki bu benzerliğe bakacak olursak zengin iş adamları ve büyük gelir havuzuna sahip bu kulüplerin yetersiz denetimsizlik ve bir sınırı olmayan transfer harcamaları sebebiyle rekabette haksız bir ortamı beraberinde getirdiği görülmektedir. Futbolda adil rekabet ortamı için daha dikkatli ve katı denetim gerekli ise yaptırımların beraberinde getirilmesinin olumlu sonuçları olacağını düşünmekteyiz.

Çalışmamızda incelenen 10 ülkenin 20 sezonunda 1. Liglerde şampiyon olan takımlara baktığımızda Türkiye Liginde 6, Almanya Liginde 3, İngiltere Liginde 6, İtalya Liginde 4, İspanya Liginde 4, Fransa Liginde 7, Portekiz Liginde 3, Hollanda Liginde 5, Belçika Liginde 6, Rusya Liginde 5 farklı takımın şampiyonluk yaşadığı görülmektedir. Bu sonuçlar göz önünde bulundurularak ortalamanın ligde bulunan takımlardan sadece %27'lik kısmın şampiyon olabildiğini göstermektedir. İncelediğimiz 20 sezonda ligde şampiyonluk yaşayamayan %73 gibi büyük bir orana sahip bir futbol kulübü mevcudiyeti bulunmaktadır. Bu sonuç da göstermektedir ki bazı istisnai durumlar haricinde liglerde belli başlı futbol kulüpleri haricinde şampiyon olmak imkansızdır. Adaletsiz yarışın ve dengesiz ekonomik rekabetin sonucu olarak görülmektedir.

Literatürde yapılan başka bir çalışmaya baktığımızda futbol kulüpleri arasında gelirlerinde süreklilik akışını sağlayabilen ve giderlerini kontrol altında tutabilen takımların başarıya ulaşma oranının daha yüksek olduğu görülmektedir. Doğru yönetim ve sportif hedefleri bulunmayan takımların ise başarısızlıkla yüzleştiği görülmektedir (Güngör, 2014).

Özaydın (2020) çalışmasında yabancı şirketler tarafından satın alınmayan küçük takımların ne ulusal ne uluslararası turnuvalarda başarıya ulaşmasının çok zor olduğunu ve her ligde bulunan ve diğer takımlara oranla ligin zengin denilebilecek ilk 5-6 takımının mali anlamda çok gerisinde kaldığını gözlemlemiştir (Özaydın, 2020). 2004 yılında Porto FC ve 2016 yılında Leicester City takımlarının yaşattığı permasalları haricinde şampiyon takımların çıkmasının, bu düzenin değiştirilmesinin mali anlamda sürdürülebilirlik ve futbolun daha anlamlı hale gelebilmesi için kaçınılmaz şekilde gerekliliği gözlemlenmiştir.

Yapılan başka bir çalışmada kulüplerin özelleştirilmesindeki olumsuz yanlarına dikkat çekilmiştir. Yeni gelen başkanların başarının tek yolu transfermiş gibi gereksiz harcamalar ve plansız transferler yaparak, kulübü mali anlamda zora soktuğu görülmektedir. Başarının en büyük düşmanı olarak görülen istikrarsızlığın bu gibi örnekler sonucu ortaya çıktığı görülmüştür (Palamut, 2021).

Çalışmamızda çıkan sonuçlarda da başarılı olan futbol liglerinin istikrarı olan ligler olduğu görülmüştür.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızda belirli haftalarda (5. hafta, 10. hafta, 15. hafta) 10 farklı ülkede 1. ve 2. futbol liglerinde sezon sonu sıralamasında ilk 4 ve son 4'te yer alan takımların istatistikleri hesaplandı. Çalışmamızda kullanılan veriler 2003-04 ile 2022-23 arasındaki 20 yıllık sezonları kapsamaktadır. Tanımlanan 10 ulusal ligden 5'i Avrupa'nın en önemli ligleri olan İngiltere, Almanya, Fransa, İspanya ve İtalya'nın ligleri geri kalan 5'i ise Türkiye, Hollanda, Belçika, Portekiz ve Rusya'nın ligleridir. Araştırma verileri iki aşamada değerlendirildi: İlk aşamada sezonu ilk 4'te tamamlayan takımların Şampiyonlar Ligi ve Avrupa Kupası'na katılma olasılıkları incelendi. İkinci kısımda ise 2. Ligdeki takımların bir üst lige çıkma olasılıkları ve sezonu son 4 sırada tamamlayan takımların ligden düşme olasılıkları belirlendi.

Sezon sonunda ilk 4 içinde yer alan takımların belirli haftalardaki ilk 4 içinde bulunma olasılıkları sonuçlarına bakıldığında ligin ikinci yarısının ilk haftasının beklendiği gibi daha belirleyici olduğu görülüyor. Ligin ikinci yarısının ilk haftasında belirlenen en düşük ortalama olasılık değeri 0,70 olup, bu da ligin ikinci yarısının ilk haftasında ilk 4 takımından 3'ünün lig sonunda da ilk 4'te yer alacağı anlamına geliyor. İngiltere, İspanya ve Portekiz'in I. Lig'de ikinci yarının ilk haftasında ilk dörtte yer alan takımların neredeyse tamamının lig sonunda da ilk 4 sırada kalacağı şeklinde yorumlanabilir. Benzer bir yorum daha yapmak gerekirse, İngiltere'de ve Portekiz Ligue 1'de 15. haftanın ilk dört sıradaki takımlarının neredeyse tamamının lig sonunda da ilk dörtte yer alacağını görülebilir. Bu 2 lig için son hafta oluşan ilk 4 takım sıralamasının liglerin ilk yarısında belli olduğunu söylemek yanlış olmaz. Ligin 10. hafta sonuçlarına göre Almanya, İngiltere, İspanya, Hollanda ve Portekiz liglerinde ilk 4'e giren takımlardan en az 3'ü lig sonunda da ilk 4'te yer alıyor. Birçok ligde ligin beşinci haftasında ilk 4'te yer alan takımların en az yarısının lig sonunda da ilk 4'te yer aldığı belirlenmiştir. Ligin ilk beş haftasındaki sonuçlara göre en belirleyici liglerin Almanya, İngiltere, İspanya, İtalya, Belçika, Türkiye, Hollanda, Portekiz ve Rusya'nın I ve II ligleri olduğu söylenebilir. Bu liglerde beşinci haftanın ilk 4'ünde yer alan isimlerden en az 2'sinin lig sonunda ilk 4'e gireceği söylenebilir. Genel olarak sonuçlara bakıldığında İngiltere, İspanya, Hollanda ve Portekiz'in birinci liglerinde belirlenen bir haftada ilk 4'e giren en az 3 takımın, bir sezonu ilk 4'te bitireceği söylenebilir. Bunlara ek olarak genel sonuçlara baktığımızda ligde oluşacak ilk 4 sırada bulunacak takımların belirlenen haftalarda da yüksek oranda ilk 4 takım

arasında olduğu gözlenmektedir. Takımların genel olarak transfer politikası anlamında sezon öncesi yaptıkları planlamalar doğru ise doğruluğunu koruyup, yanlış ise yanlış başlanan bir sezonu pozitifçe çevirmenin zor olduğu görülmektedir.

Sezon sonunda ilk 4 içinde yer alan takımların belirli haftalardaki son 4 içinde bulunma olasılıkları sonuçlarına bakıldığında belirleyici haftanın 15. lig haftası ve ikinci yarının ilk haftası olduğu görülüyor. Rusya 1.Lig'de son 4 takımdan en az 3'ünün 10. haftadan ligden düşeceği neredeyse belli olmuş durumda. Benzer şekilde Belçika 1. Ligi, Ligue 1 ve 2, Türkiye 1 ve 2 ve İtalya 1'de bir takımın belirli bir haftada son dördte yer alması, büyük oranda ligden düşecekleri anlamına gelmektedir. Beşinci hafta itibariyle, Portekiz, İspanya ve Fransa 2.Lig'inde oluşan puanlara göre son dört takımın en az yarısının küme düşme hattından çıkmayı başardığı görülüyor. Bu sonuç lige kötü başlangıç yapan bu takımların devre arası transferi gibi önemli etkenlerle kadrolarını güçlendirmiş ve ligde kalmayı başarmış olabileceklerini düşündürmektedir. Yine 5. Hafta itibariyle Rusya ve Belçika 1. Liglerinde son 4 sırada yer alan kulüplerin ligden düşme olasılıkları %60 gibi büyük bir orandadır.

Ligin ilk 4 sırasındaki takımlar için istatistiksel olarak farklılık gösteren haftalar bazında sonuçlara bakıldığında en çok farklılık gösteren haftaların 5., 10. ve 15. haftaların aralarında olduğu görülmüştür. Hollanda 2. Ligi için 15. Hafta ve 2. yarının ilk haftası arasında istatistiksel farklılık bulunmuştur. Bu sonuçlara dayanarak diğer tüm liglerde 15. Hafta ligdeki zirvede bulunan ilk 4 takım ligin 2. yarısının ilk haftalarındaki sıralamaları ile benzerlik gösterdiği söylenebilir. Bu sonuçlara göre liglerdeki üst sıralar için kopma haftası 15. Hafta ve civarı dememiz yanlış olmayacaktır.

Ligin son 4 sırasındaki takımlar için istatistiksel olarak farklılık gösteren haftalar bazında sonuçlara bakıldığında en fazla farklılığın 5 ve 10. hafta ile 5 ila 15. haftalar aralığındaki süreçte olduğu gözlemlenmiştir. İtalya 1 ve Türkiye 1. ligleri için 5. ve 10. haftalar arasında farklılıklar görülmektedir. Bu bahsi geçen ligler için ligin başından son 4 sıra içerisinde yer alan kulüplerin toparlanarak düşme hattından uzaklaştıkları görülebilir. Bir tek Portekiz 2. liginde 10. ve 15 haftalar arasında istatistiksel farklılık bulunmuştur. Liglerin 15. haftaları ve 2. yarının ilk haftaları arasında herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Bu sonuçlara göre son sıralar için ligden kopma haftası olarak 15. hafta ve yakınındaki haftaları belirtmemiz doğru olacaktır.

Ülkelerin 1. ve 2. liglerinin ilk 4 ve son 4 sıralamalarının belirlenen haftalar bakımından farklılıklarına baktığımız zaman belirlenen belirli haftalarda ligin ilk 4 sırasını etkileme durumuna göre İngiltere, İtalya, İspanya, Hollanda, Portekiz 1. ve 2. Ligleri arasında istatistiksel anlamda fark olduğu diğer geriye kalan ülke ve ligler için bir fark olmadığı görülmektedir. Belirlenen haftaların ligin son 4 sırasını etkileme durumuna göre İtalya ve Rusya 1. Ve 2. Ligleri arasında istatistiksel anlamda fark olduğu diğer ülke ve ligler için bir istatistiksel fark olmadığı görülmektedir. İtalya 1. ve 2. liglerinin ilk 4 ve son 4 sıradaki mücadelelerin birbirlerinden farklı olduğu gözükmektedir. Buna bakılarak diğer liglere göre mücadele yapısını daha güçlü olduğu söylenebilir.

Analize dahil edilen 10 ülke seçilirken Avrupa'nın en önemli 5 ligi ve onları takip eden sonraki 5 lig olarak belirlenmişti. Buna göre Almanya, İngiltere, İtalya, Fransa ve İtalya ligleri "Üst seviye ligler", geride kalan 5 lig ise "Alt seviye ligler" diye 2 gruba ayrıldığında, bu 2 grubun 1. ve 2. liglerinin arasında da haftalara göre sıralamaların değişim göstermesi bakımından istatistiksel olarak karşılaştırılması yapılmıştır. Sonuçlara göre üst seviye ve alt seviye ligler arasında 1. seviyede olan ligler arasında herhangi bir fark olmadığı görülmektedir. Diğer değişkenlere baktığımızda ise istatistiksel anlamda fark bulunmuştur. Son 4 sırada bulunan takımlar yani düşme hattında bulunan takımların performansları üst ve alt seviye liglere göre farklılık göstermektedir. Bu sonuçlara göre alt seviye olan liglerde son 4 sıra içerisinde yer alan takım çeşitliliği üst seviyede olan liglerdeki takımlara göre fazlalık göstermektedir. Lig kalitesi düştükçe istikrarsızlığın arttığını ve çeşitliliğin de bununla doğru oranda arttığını söylemek mümkündür.

Çalışmanın sonuçları doğrultusunda birtakım öneriler aşağıda verilmiştir.

- Kulüpler için mevcut sezonda sıralamaya etki edecek ekonomik yönetim, gelecek yıllar ile alakalı planlamalar, sezon öncesi antrenmanlar ve yapılanma uygulanabilir ve kalıcı şekilde yapılmalıdır.
- Anlık popülerlik yerine gelecek vadeli transferler, teknik ekip ve projeler yapılmalıdır.
- Bir kısım takımların sezona kötü başlamasının sebebinin oyuncuların birbirine geç alışması veya sezon öncesi yanlış antrenmanlar olduğu düşünülmektedir. Bu nedenle sezon öncesi antrenman programında doğru

ve zamanında yapılan çalışmalarla birlikte doğru zamanda yapılan transferlerin de etkisi göz önünde bulundurulmalıdır.

- Kulüp yönetimlerinin başarı için zaman olgusunu iyi kontrol etmeleri önerilmektedir.
- Ligden düşme için kopma haftasının 15. hafta ve civarı olduğu gözlenmektedir. Bu sonuç odaklı baktığımızda düşme potasındaki takımların ligin ortası sayılabilecek haftalarda ligden düşmeyi garantilediği görülüyor, takımların ara transfer sezonuna verdiği önem artırılabilir.
- Ligden çıkma için kopma haftası aynen düşmede olduğu gibi 15. hafta ve civarları olarak görülmektedir. Lig zirve yarışında hedefi zirve olan fakat zirveye yakın olup ulaşamamış takımlar ara transfer dönemini iyi değerlendirmelidirler.
- Ligden düşme ve çıkmanın kopmalarının ligin yarısında gerçekleşmesi futbol kulüplerinin antrenman programı, kadro planlaması gibi etkenleri uzun vadede yapmadıklarını düşündürmektedir. Takımların günü kurtaracak planlar yerine yıllara dayanan programlarla ilerlemeleri önerilmektedir.
- Sezon öncesi antrenman programlarında günlük, haftalık, aylık ve yıllık antrenman planlamaları gerçekçi hedefler doğrultusunda uygulanabilirliği yüksek düzeyde yapılmalı ve şartlar her ne olursa olsun plana sadık kalınmalıdır.
- Kalitesi üst seviye olan liglere oranla seviyesi alt seviye olan liglerde son 4 sıra ve ilk 4 sıra içerisinde sezon içinde girmeyi başaran takım sayısı daha fazla olduğu gözlenmektedir. Kalite anlamında alt seviyede kalan lig takımlarının istikrar anlamında daha dengesiz olduğu görülmüştür. Takımların sezon başında planlamalarını tüm etkenleri göz önünde bulundurarak yapmaları ve bu yapılan doğru planlamadan vazgeçmemeleri önerilmektedir.
- Çalışmamızın futbol takımları tarafından dikkate alınması ve sonuçlarına göre hareket etmesi başarıları için önerilmektedir. Gelecek dönemlerde araştırmamızın boyutu genişletilerek 20 sezonluk süreç daha artırılabilir, çalışmaya 10 ülkeden daha fazla ülke katılıp çalışmanın eksenini genişletilebilir ve karşılaştırılmalar yapıp ortaya konulabilir.

KAYNAKÇA

- Akşar, T. (2009, Kasım 9). *Futbolda 'finansal fair play'*. Dünya.com: <https://www.dunya.com/kose-yazisi/futbolda-039finansal-fair-play039/5584> adresinden alındı
- Akşar, T. (2010, Temmuz 5). *Transfer Nasıl Yapılma(ma)lı?* Haziran 2024 tarihinde Dünya.com: <https://www.dunya.com/kose-yazisi/transfer-nasil-yapilmamali/7368> adresinden alındı
- Bayarslan, B. (2023). *Fifa Ve Uefa Futbol Organizasyonlarında Şampiyon Milli Takım Teknik Direktörlerinin Deneyim Ve Kariyer Gelişimi Süreçleri*. İstanbul: Türkiye Cumhuriyeti Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çırak, M. F. (2020). *Dijital Çağda Dönüşen Futbol ve Futbol Aktörleri*. Medya ve İletişim Sistemleri Yüksek Lisans Programı. İstanbul: İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Devecioğlu vd., S. (2013, Ekim 4). Futbol Yönetimi ve Organizasyonlarının Görünümü. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, s. 40.
- Eren, B. S., & Özçalık, S. G. (2023). Futbolcu Transferlerinin Finansal Performans Üzerindeki Etkisi. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1-22.
- Football, W. (2023, Ağustos 5). *Belgian Pro League*. Haziran 2024 tarihinde Football.fandom.com: https://football.fandom.com/wiki/Belgian_Pro_League adresinden alındı
- Gündoğdu, O. (2020, Şubat 15). *Endüstriyel Futbolun En İleri Aşaması: Finansal futbol, Toptan Başka Herşey Değişti*. Haziran 2024 tarihinde Birgun.net: <https://www.birgun.net/haber/endustriyel-futbolun-en-ileri-asamasi-finansal-futbol-toptan-baska-her-sey-degisti-334229> adresinden alındı
- Gündoğdu, S. (2019). *Futbol Transfer Harcamalarının Ekonomik Büyümeye Etkisi: Süper Lig Örneği*. T.C. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Konya: T.C. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Güngör, A. (2014). Futbol Endüstrisinde Sportif Başarı ile Finansal Performans Arasındaki İlişkinin Analizi ve Türkiye Uygulaması. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33-34.
- Karaman, T. (2022). *Futbol Takımlarında Başarı ve Başarısızlığa Neden Olan Parametrelerin Modellenmesi*. Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı. İstanbul: Türkiye Cumhuriyeti Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Mchale, L., & Nikolov, K. (2019, Nisan 10). *Success In The Transfer Market*. Nisan 1, 2024 tarihinde Association Of Sporting Directors: <https://associationofsportingdirectors.com/success-in-the-transfer-market/> adresinden alındı
- Orta, D. L. (2012, Ağustos 27). *Türkiye Birinci Ligi'nin Tarihsel gelişimi*. Mayıs 2024 tarihinde Futbol Ekonomisi & Endüstriyel Futbol: <https://www.futbolekonomi.com/index.php/haberler-makaleler/genel/265-lale-orta/2375-rkiye-birinci-liginin-tarihsel-geliimi-i-tuerkcell-sueper-lige-uzanan-yol.html> adresinden alındı
- Öntürk vd., Y. (2019, Haziran 30). Günümüzde Spor Denilince İlk Akla Neden Futbol Gelir? Sorusu Üzerine Bir Araştırma. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, s. 2.

- Özaydın, S. (2020). *Three Essays on The Economics of Football*. İstanbul: Republic of Turkey Yıldız Technical University Graduate School of Social Sciences Department of Economics Economics PhD Program.
- Palamut, A. (2021). *Futbol Ekonomisinde Deregülasyon (Özelleştirme) ve Vergilendirme*. Tokat: T.C. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Robinson, J., & Clegg, J. (2018). *Premier League*. Mayıs 2024 tarihinde FootballHistory.org: <https://www.footballhistory.org/league/premier-league.html> adresinden alındı
- Saçaklı, H., Kale, R., Özdemir, Y., & Gökçe, E. (1995). *Futbolun tarihçesi ve gelişimi* (Cilt 1). İstanbul, Türkiye/Marmara: İstanbul Teknik Üniversitesi.
- Sevim, A., & Bülbül, S. (2017). Uefa Finansal Fair Play Kriterleri Kapsamında Türk Futbolunda Finansal Raporlamanın Önemi ve Bir Sistem Gerekliliği. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 205-206.
- Sevinç, M. A. (2022). *Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesi Bölgesel Amatör Futbol Ligi Futbolcularının Ruh Halleri ve Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Mardin Artuklu Üniversitesi. Mardin: T.C. Mardin Artuklu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Ana Bilim Dalı.
- Terci, M. G. (2019). *UEFA Kulüplerinde Bütçe Sisteminin Oluşturulması*. Sakarya: T.C. Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü.
- Tokul, E. (2022). *Avrupa'nın Altı Büyük Futbol Liginin Taktik Ve Teknik Açısından Sistematik Analizi*. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- URL-1. (2024, Şubat 06). *Lig Sistemi*. Mart 27, 2024 tarihinde Vikipedi Web Sitesi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Lig_sistemi adresinden alındı
- URL-10. (2024, Nisan 26). *Serie A*. Haziran 2024 tarihinde tr.wikipedia.org: https://tr.wikipedia.org/wiki/Serie_A adresinden alındı
- URL-11. (2024, Nisan 27). *Serie B*. Haziran 2024 tarihinde tr.wikipedia.org: https://tr.wikipedia.org/wiki/Serie_B#:~:text=Serie%20B%2C%20İtalyan%20futbol%20liglerinin,04%20sezonunda%2024%20takıma%20çıkarıldı adresinden alındı
- URL-12. (2023, Mayıs 5). *İtalya Serie B*. livesoccertv.com: <https://www.livesoccertv.com/tr/competitions/italy/serie-b/#> adresinden alındı
- URL-13. (2024, Şubat 4). *DIVISION 1 - LIGUE 1 Historique*. Haziran 2024 tarihinde deux-zero.com: <https://www.deux-zero.com/ligue-1/histoire> adresinden alındı
- URL-14. (2023, Kasım 30). *French Ligue 1*. Haziran 2024 tarihinde Footballhistory.org: <https://www.footballhistory.org/league/ligue-1.html> adresinden alındı
- URL-15. (2024, Mart 16). *Ligue 2*. Haziran 2024 tarihinde tr.wikipedia.org: https://tr.wikipedia.org/wiki/Ligue_2 adresinden alındı
- URL-16. (2024, Şubat 24). *Eredivisie History*. Haziran 2024 tarihinde Eredivisie.eu: <https://eredivisie.eu/more/history/> adresinden alındı
- URL-17. (2024, Mayıs 25). *Eerste Divisie*. Haziran 2024 tarihinde en.wikipedia.org: https://en.wikipedia.org/wiki/Eerste_Divisie adresinden alındı
- URL-18. (2015, Temmuz 8). *Belgian Second Division*. Haziran 2024 tarihinde en.wikipedia.org: https://en.wikipedia.org/wiki/Belgian_Second_Division#:~:text=3%20References,History,level%20now%20called%20Division%20I adresinden alındı

- URL-19. (2024, Mart 3). *Poruguese Primeira Liga*. Haziran 2024 tarihinde Footballhistory.org: <https://www.footballhistory.org/league/primeira-liga.html> adresinden alındı
- URL-2. (2024, Mart 27). *Türkiye Lig Sistemi*. Mart 27, 2024 tarihinde Steemit Web Sitesi: <https://steemit.com/blog/@electrobrotkrfutboluveligsistemi-uo9sm5pits> adresinden alındı
- URL-20. (2021, Ağustos 12). *Liga Portugal 2*. Haziran 2024 tarihinde football.fandom.com: https://football.fandom.com/wiki/Liga_Portugal_2 adresinden alındı
- URL-21. (2023, Ağustos 2). *Russian Premier League*. Haziran 2024 tarihinde Footballhistory.org: <https://www.footballhistory.org/league/russian-premier-league.html> adresinden alındı
- URL-22. (2024, Haziran 3). *Russian First Lig*. Haziran 2024 tarihinde Football.fandom.com: https://football.fandom.com/wiki/Russian_First_League adresinden alındı
- URL-23. (2024, Mart 29). *Futbol Tarihçesi Ve Futbol Nedir?* Mart 28, 2024 tarihinde Marmara Spor Web Sitesi: <https://www.marmaraspor.com.tr/blog/futbolun-tarihcesi-ve-futbol-nedir.html> adresinden alındı
- URL-24. (2010, Nisan 09). *Futbolun Tarihsel Gelişimi*. Futbol Ekonomisi & Endüstriyel Futbol Web Sitesi: <https://www.futbolekonomi.com/index.php> adresinden alındı
- URL-25. (2023, Aralık 31). *Transfer Neden Yapılır?* Mart 29, 2024 tarihinde NTV Spor Web Sitesi: <http://arsiv.ntv.com.tr/news/195053.asp> adresinden alındı
- URL-26. (2024, Haziran 7). *Laliga History*. Fifplay.com: <https://www.fifplay.com/laliga-history/> adresinden alındı
- URL-27. (2013, Haziran 5). *İspanya 2. ligi*. ecured.cu: https://www.ecured.cu/Segunda_División_de_España adresinden alındı
- URL-28. (2021, Temmuz 31). *Belçika Futbolu Seviyor*. Haziran 2024 tarihinde Waffle.co.uk: <http://www.thebelgianwaffle.co.uk/championship.htm> adresinden alındı
- URL-3. (2024, Mart 26). *Premier League*. Mayıs 2024 tarihinde Vikipedi Özgür Ansiklopedi Web Sitesi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Premier_League adresinden alındı
- URL-4. (2024, Mayıs). *Sky Bet*. Mayıs 2024 tarihinde EFL Our Competitions: <https://www.efl.com/about-the-efl/our-competitions/> adresinden alındı
- URL-5. (2024, Mayıs 13). *EFL Championships*. Mayıs 2024 tarihinde Vikipedi Özgür Ansiklopedi: [https://tr.wikipedia.org/wiki/EFL_Championship#:~:text=English%20Football%20League%20Championship%20\(kısaca,24%20kulübün%20katılımlıyla%20organize%20edilir.](https://tr.wikipedia.org/wiki/EFL_Championship#:~:text=English%20Football%20League%20Championship%20(kısaca,24%20kulübün%20katılımlıyla%20organize%20edilir.) adresinden alındı
- URL-6. (2024, Mayıs 28). *Süper Lig*. Mayıs 2024 tarihinde Vikipedi Özgür Ansiklopedi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Süper_Lig adresinden alındı
- URL-7. (2024, Mayıs 26). *1. Lig*. Mayıs 2024 tarihinde Vikipedi Özgür Ansiklopedi: https://tr.wikipedia.org/wiki/1._Lig adresinden alındı
- URL-8. (2022, Nisan 01). *The History Of The Bundesliga Explained*. Haziran 2024 tarihinde Bundesliga.com: <https://www.bundesliga.com/en/bundesliga/news/the-history-of-the-bundesliga-explained-19385> adresinden alındı
- URL-9. (2024, Mayıs 10). *2. Bundesliga*. Haziran 2024 tarihinde tr.wikipedia.org: https://tr.wikipedia.org/wiki/2._Bundesliga#:~:text=2.Bundesliga%20Batı%20Almanya'da,tek%20lig%20olarak%20oynanmaya%20başlamıştır. adresinden alındı

Yavuz, M. (2021). *Farklı Avrupa Liglerinde Oynanan Futbol Müsabakalarında Atılan Gollerin Teknik Ve Taktik Analizi: Bundesliga La Liga Premier Lig*. Muğla: T.C. Muğla Sıtkı Koçma Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

EKLER

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURUL KARARLARI

KARAR TARİHİ	TOPLANTI SAYISI	KARAR SAYISI
26.01.2024	1	2024-21

KARAR NO: Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Kerem Ali TORUNLER'in 2024-21 Doç. Dr. Egemen ERMİŞ danışmanlığında "Futbol Liglerinde Takımların Belirli Haftalardaki Performanslarının Ligden Düşme ve Çıkmaya Etkisi" isimli yüksek lisans tezine ilişkin gözlem ve veri kaynak taraması çalışmasını içeren 2037 sayılı dilekçesi okunarak görüşüldü.

Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü öğrencisi Kerem Ali TORUNLER'in Doç. Dr. Egemen ERMİŞ danışmanlığında "Futbol Liglerinde Takımların Belirli Haftalardaki Performanslarının Ligden Düşme ve Çıkmaya Etkisi" isimli yüksek lisans tezine ilişkin gözlem ve veri kaynak taraması çalışmasının kabulüne oy birliği ile karar verildi.

ÖZ GEÇMİŞ

Kerem Ali Torunler, 2018 senesinde Sakarya Serdivan Anadolu Lisesini bitirdikten sonra Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesinden bölüm 3.lüğü ile 27.06.2022 tarihinde mezun oldu. 2022 yılında OMÜ LEE Antrenörlük Eğitimi Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans programını kazandı. 2018 senesinden bu yana antrenörlük yapan Kerem Ali Torunler birden fazla meslek grubunda bulundu. Kerem Ali Torunler; TFF Grossroots C Antrenörlük belgesi, TFF Maç ve Performans Analizi Uzmanlığı Belgesi, GSB Spor Masörlüğü Sertifikası, GSB Spor ve Çocuk Egzersizi Sertifikası, Pedagojik Formasyon Sertifikası gibi alanıyla ilgili sertifika ve antrenörlük belgelerine sahiptir.

İletişim Bilgileri

ORCID ID : 0000-0002-3429-0312

Yayınlar:

- 1.Torunler, K. A., Karakullukçuoğlu, S. T., Erbaş, İ., & Ermiş, E., (2023). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin dijital oyun bağımlılığına ilişkin farkındalık düzeylerinin incelenmesi (Ondokuz Mayıs Üniversitesi Örneği). Anadolu 12th International Conference On Social Sciences (pp.165-174). Diyarbakır, Turkey.
2. Karakullukçuoğlu, S. T., Torunler, K. A., & Ermiş, E., (2022). Samsun ilindeki antrenörlerin sağlıklı beslenmeye ilişkin tutumlarının incelenmesi. 8. Uluslararası Beslenme Obezite ve Toplum Sağlığı Kongresi (pp.211-218). Sakarya, Turkey.